Europeiska kommissionen

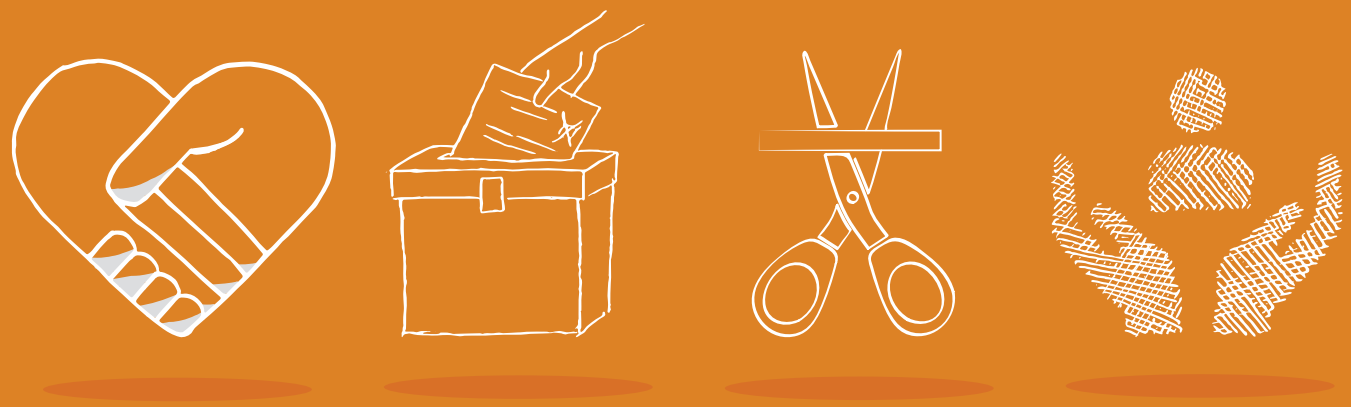

Rapport om EU - medborgarskapet 2017

Stärka medborgarnas rättigheter i en union av demokratisk förändring

Rättsliga frågor och Konsumentfrågor

Europe Direct är en tjänst som hjälper dig att få svar
på dina frågor om Europeiska unionen.

Gratis telefonnummer (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Varken informationen eller samtalen kostar i regel något (men vissa operatörer, telefonkiosker och hotell kan ta betalt för samtalen).

2017 – pp. 60 – 21 x 21 cm

Print	ISBN 978-92-79-65310-0	doi:10.2838/0612	DS-01-17-052-SV-C
PDF	ISBN 978-92-79-65298-1	doi:10.2838/006699	DS-01-17-052-SV-N

Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå, 2017

© Europeiska unionen, 2017
Kopiering tillåten med angivande av källan.

Printed in Belgium

TRYCKT PÅ PAPPER SOM BLEKTS UTAN ELEMENTÄRT KLOR (ECF)

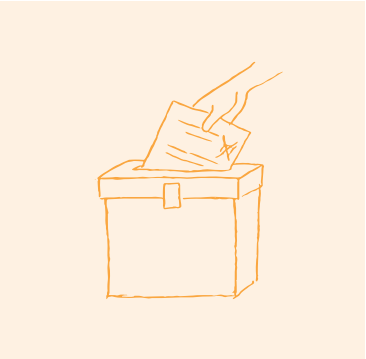

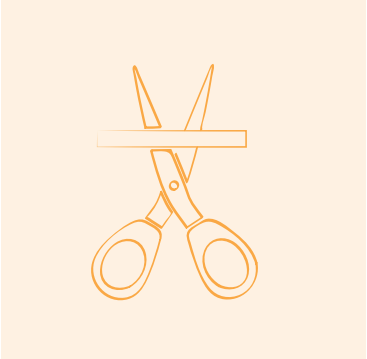

Innehåll

1. Inledning **8**

2. Främja EU-medborgarnas rättigheter och EU:s gemensamma värderingar **11**

2.1. Göra det enklare för medborgarna att känna till sina EU-rättigheter 11
2.2. Stärka gemensamma europeiska värderingar 12

3. Främja och öka medborgarnas deltagande i EU:s demokratiska liv **17**

3.1. Öka allmänhetens engagemang i EU:s demokratiska process 17
3.2. Större öppenhet för ett mer demokratiskt EU 18
3.3. Tillgång till politisk information över gränserna 19
3.4. Ökat deltagande i det politiska livet för utlandsboende EU-medborgare 19

4. Förenkla EU-medborgarnas vardag **23**

4.1. Mindre byråkrati och bättre informerade medborgare 23
4.1.1. Information och hjälp till EU-medborgare som flyttar 24
4.1.2. Minskad byråkrati för medborgarnas offentliga handlingar 24
4.1.3. Minskad byråkrati inom familjerätten 25
4.2. Enklare att resa, bo och arbeta i EU 25
4.2.1. Fler möjligheter för studenter, praktikanter, lärare och andra arbetstagare 26
4.2.2. Ännu enklare att bo och resa i EU 26

5. Öka säkerheten och främja jämlikheten **31**

5.1. Hantera säkerhetshot och skydda medborgarna 31

5.1.1. Hantera säkerhetshot i ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som bygger på ömsesidigt förtroende 31

5.1.2. Skydda EU-medborgare utomlands 32

5.2. Skydda alla medborgare och främja jämlikhet och icke-diskriminering 33

5.2.1. Skydda och stödja offer och vittnen 33

5.2.2. Främja jämställdhet och icke-diskriminering 33

Slutsats **36**

Bilaga: Uppföljning av 2013 års rapport om EU-medborgarskapet – resultatet av tolv åtgärder **38**

Förord

Věra Jourová,

kommissionär för rättsliga frågor, konsumentfrågor och jämställdhet

Stärka EU-medborgarskapet, skydda medborgarna och deras rättigheter och ge dem större inflytande

EU-medborgarskapet och dess rättigheter är mycket uppskattat och en av EU:s viktigaste hörnstenar. EU-medborgare har rätt att arbeta eller studera i ett annat EU-land, delta i val till Europaparlamentet och få konsulär hjälp i länder utanför EU där hemlandet saknar ambassad eller konsulat. Som EU-kommissionär med ansvar för EU-medborgerliga rättigheter, har jag daglig kontakt med medborgarna, antingen när jag besöker medlemsländerna eller när de gör framställningar eller ber om hjälp.

Utifrån de här erfarenheterna och omfattande samråd och enkäter om EU-medborgarnas syn på sina rättigheter lägger kommissionen nu fram sin tredje rapport om EU-medborgarskapet. Rapporten innehåller nya prioriteringar och är inriktad på vad EU kan göra för medborgarna. Vi redogör också för hur vi vill fortsätta att stärka deras rättigheter de kommande åren.

87 procent av européerna är medvetna om sin status som EU-medborgare, vilket är fler än tidigare. Men de har fortfarande liten kunskap om vissa rättigheter, t.ex. rätten till konsulärt skydd. Vi vill öka medborgarnas kunskap om sina EU-rättigheter så att de lättare kan utöva dem. Vi vill främja solidaritet och våra gemensamma värderingar bland européerna. Vi vill också fortsätta att på ett konkret sätt förenkla deras vardag. Vi vill hjälpa alla, särskilt de unga, att delta mer aktivt i EU:s demokratiska liv. Och vi vill satsa på åtgärder som stärker deras säkerhet, samtidigt som vi främjar jämlikhet och bekämpar diskriminering.

Att åstadkomma demokratisk förändring i EU och garantera invånarnas säkerhet är ett gemensamt ansvar. Vi – kommissionen, de andra EU-institutionerna, medlemsländerna, myndigheterna, civilsamhället och medborgarna själva – måste arbeta tillsammans för att det ska bli verklighet.

Dimitris Avramopoulos,

kommissionär med ansvar för migration, inrikes frågor och medborgarskap

En ständig strävan att stärka EU-medborgarskapet

EU-medborgarskapet utgör själva kärnan i det gemensamma EU-projektet. Det ger medborgarna en rad grundläggande rättigheter och privilegier och kompletterar det nationella medborgarskapet.

Den återkommande rapporten om EU-medborgarskapet är ett bevis på EU:s ständiga engagemang och kontakter med medborgarna. Rapporten ger också möjlighet att sammanfatta läget och reflektera över vad EU kan göra för att ytterligare stärka EU-medborgarskapet. Programmet ”Ett Europa för medborgarna” spelar en viktig roll för att öka allmänhetens kunskap, intresse och delaktighet i EU:s beslutsfattande.

Mot bakgrund av dagens alltmer globala utmaningar efterfrågar de flesta européer gemensamma EU-insatser för att t.ex. hantera migrationen och säkerhetshoten och garantera allas säkerhet. EU-medborgarna vill mest av allt kunna fortsätta att resa, arbeta, göra affärer och studera överallt i EU – på ett säkert och lätt sätt.

Som kommissionär för migration, inrikes frågor och medborgarskap strävar jag tillsammans med hela kommissionen efter att hitta konkreta lösningar, så att EU-medborgarna kan fortsätta att leva i ett område med långvarig fred, säkerhet, välstånd, grundläggande rättigheter och friheter samt gemensamma värderingar och principer.

1. Inledning

EU-medborgarskapet är ett medborgarskap som delas av alla som bor i EU och som kompletterar men inte ersätter de nationella medborgarskapen. Det representerar gemensamma rättigheter och värderingar och mångfalden av nationaliteter och språk i EU.

Genom Lissabonfördraget och EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna konsoliderades rättigheterna, möjligheterna och garantierna för EU-medborgarskapet. Rättigheterna omfattar bland annat friheten att vistas, arbeta och studera i andra EU-länder, rätten att delta i det politiska livet i EU och rätten att skyddas från diskriminering på grundval av nationalitet.

För att få inblick i hur EU-medborgarskapet fungerar, bedöma hur det påverkar EU-invånarnas vardag och ta reda på om det behövs ytterligare åtgärder genomförde kommissionen under 2015 ett riktat samråd[1] två undersökningar om EU-medborgarskapet[2], där det ena handlade om valrättigheter[3]. Det anordnades också evenemang med viktiga intressenter, t.ex. Europaparlamentet och Regionkommittén[4]. Andra synpunkter inkom direkt från allmänhet och intressenter i EU[5].

Sedan EU-medborgarskapet först infördes i Maastrichtfördraget för 25 år sedan har stora framsteg gjorts för att se till att EU-medborgarnas rättigheter fungerar i praktiken. Idag känner två tredjedelar av européerna till att de är också är EU-medborgare, och den andelen är ännu större bland de yngre generationerna[6].

Det krävs dock fortsatta insatser för att se till att alla EU-medborgare känner till sina rättigheter och fullt ut kan delta i den demokratiska processen i EU. Det här är en politisk prioritet för kommissionen som efterlyser en union i demokratisk förändring[7]. Det är också en gemensam satsning, där EU-länderna, de nationella parlamenten och EU-institutionerna samarbetar för att stärka allmänhetens förtroende för vårt gemensamma projekt för ett starkare och bättre EU[8].

Under 2013 aviserade kommissionen tolv nya initiativ på sex viktiga områden för att ta bort de hinder som fortfarande gör det svårt för människor att dra nytta av sina EU-rättigheter[9]. Sedan dess har kommissionen genomfört alla initiativ[10].

I denna tredje rapport om EU-medborgarskapet går kommissionen igenom vilka framsteg som gjorts i enlighet med de politiska prioriteringarna för jobb, tillväxt, rättvisa och demokratisk förändring. Här beskriver vi de viktigaste initiativen sedan 2014 för att främja och stärka EU-medborgarskapet. Vi lägger också fram konkreta förslag för att förverkliga de främsta prioriteringarna för att främja, skydda och stärka EU-medborgarskapets rättigheter.

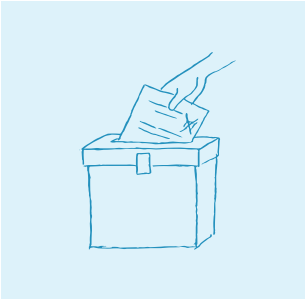

2. Främja EU-medborgarnas rättigheter och EU:s gemensamma värderingar

Man måste känna till sina rättigheter för att kunna utnyttja dem. Vissa rättigheter är välkända och tillämpas effektivt, men kunskapsluckor och missförstånd kvarstår. Hur effektiva EU-medborgarskapets rättigheter är beror på kunskapen bland allmänheten och hos EU-ländernas regeringar och myndigheter.

2.1 Göra det enklare för medborgarna att känna till sina EU-rättigheter

EU-invånarna är mer medvetna än någonsin tidigare om sin **status som EU-medborgare**[11] och majoriteten anser att de **känner till sina EU-rättigheter**[12]**.** De anser sig också vara **mer insatta i rättigheterna**, men inte nödvändigtvis i alla[13]. Rätten till konsulärt skydd är t.ex. fortfarande en föga känd rättighet[14]. Andelen som **vill lära sig mer** om sina rättigheter fortsätter att öka[15]. Dessutom är EU-medborgarna inte alltid medvetna om att EU-medborgarskapet inte bara innebär rättigheter utan också skyldigheter[16]. De kan t.ex. förbise att id- och resehandlingar är viktiga och att de omgående bör anmäla om deras handlingar kommer bort eller blir stulna för att minska risken att de används bedrägligt.

Det är viktigt att öka kunskaperna om EU-rättigheterna, t.ex. rätten till fri rörlighet och därmed förknippade villkor, för att rättigheterna ska kunna utnyttjas effektivare i vardagen. Kommissionen kommer att jobba vidare med att informera allmänheten om deras EU-rättigheter och vad man kan göra om de inte respekteras[17]. Vi kommer att fortsätta att hjälpa det ökande antalet EU-medborgare som letar efter information om sina rättigheter, främst via Ditt Europa-portalen[18], som i dagsläget har mer än 1,4 miljoner besökare varje månad[19]. E-juridikportalen[20],

en elektronisk kontaktpunkt för juridiska frågor, kompletterar Ditt Europa genom att hjälpa allmänheten – och även domare, jurister och andra yrkesverksamma inom rättsväsendet – med information om rättssystemen och bättre tillgång till rättvisa. Kommissionen förbättrar också sin webbplats Europa.eu för att hjälpa besökarna att snabbt och enkelt hitta den information de söker[21]. Satsningar på bättre tillgänglighet på webbplatsen Europa ska underlätta tillgången till information för personer med funktionsnedsättning.

I många fall är det enklast om EU-länderna hjälper allmänheten att utöva sina EU-rättigheter. Nationella myndigheter eller organ[22], bl.a. domare, regionala och lokala myndigheter, har en viktig roll när det gäller att informera allmänheten och öka kunskaperna om EU-rättigheterna och säkerställa att de respekteras. EU-länderna samarbetar också genom Solvit-nätverket, som arbetar tillsammans med kommissionen för att lösa problem som privatpersoner stöter på när de utövar sina EU-rättigheter[23], Den kommande handlingsplanen för Solvit bör öka nätverkets kapacitet, synlighet och auktoritet som ett problemlösningsverktyg för företag och privatpersoner och som ett sätt att få feedback. Kommissionen ska också införa ett verktyg för e-inlärning för att hjälpa dem som i första ledet arbetar med att skydda EU-medborgarnas rätt till fri rörlighet och som måste tillämpa reglerna korrekt. Det gäller särskilt lokala och regionala myndigheter.

EU-länderna har ytterligare en specifik uppgift som de måste hålla i åtanke när de beviljar eller upphäver medborgarskap – de beviljar eller upphäver också EU-medborgarskap. Därför bör de respektera principen om lojalt samarbete och de begränsningar som EU-domstolen fastställt.

2.2. Stärka gemensamma europeiska värderingar

Våra värderingar, t.ex. frihet, demokrati och rättsstatsprincipen, genomsyrar vårt sätt att leva i EU[24]. EU-medborgarskapet innebär också att man omfattas av likabehandling och ingår i det system med delade värderingar som EU upprätthåller, t.ex. respekten för människans värdighet, jämlikhet, mänskliga rättigheter, inkludering, tolerans och respekten för mångfald[25].

Allmänheten i EU förväntar sig att det ska göras mer för att främja EU:s gemensamma värderingar[26]. De menar att detta bör ske främst genom utbildning, utbyten för ungdomar och kulturell verksamhet. Det var också tanken bakom Parisdeklarationen från mars 2015[27].

Att öka medvetenheten om EU-medborgarskapet och tillhörande värderingar bland unga som uppnår rösträttsålder eller som blir medborgare i ett EU-land, och i samhället i stort, kräver att alla berörda intressenter på alla nivåer – medlemsländerna och deras olika myndigheter[28], EU-institutionerna och civilsamhället – engagerar sig.

I sitt meddelande från den 14 juni 2016 om att stödja det förebyggande arbetet mot radikalisering som leder till våldsinriktad extremism aviserar kommissionen konkreta åtgärder. Kommissionen ska t.ex. skapa ett nätverk för att underlätta direkta möten i skolan och ungdoms- och idrottsföreningar mellan unga och förebilder som kan uppmuntra de unga att bli aktiva och engagerade samhällsmedborgare. Vi ska också främja ungdomsverksamhet, organisationer och nätverk så att de kan bidra till inkludering genom att hjälpa unga människor att engagera sig, volontärarbeta och driva på positiva samhällsförändringar. I nära samarbete med EU-länderna ska vi ta fram verktyg[29] för att stödja ungdomsledare och ungdomsorganisationer. Vi ska också öka användningen av e-vänskolekontakter[30], som är en plattform på nätet där lärare och skolor kan samarbeta, och utöka samarbetet till EU:s grannländer.

EU:s värderingar får stöd genom programmet Erasmus+, som har gett fem miljoner personer möjlighet att studera, praktisera och frivilligarbeta i ett annat land. Programmet har därmed bidragit till att främja ett aktivt medborgarskap och solidaritet. Sedan 2015 fokuserar Erasmus+ särskilt på projekt som stöder social inkludering och förebygger radikalisering. Under 2016 fanns över 400 miljoner euro tillgängliga från programmet till transnationella partnerskap för att ta fram innovativa strategier och metoder på gräsrotsnivå för social inkludering, gemensamma värderingar och interkulturell förståelse. Ett särskilt anslag på 13 miljoner euro har också avsatts för att utöka sådana insatser.

Frivilligarbete är ett annat sätt att omsätta EU:s värderingar i praktiken. Genom att utveckla solidaritet, ömsesidig förståelse och tolerans bidrar frivilligarbetet till att stärka den sociala sammanhållningen och ett aktivt medborgarskap. Europeiska volontärtjänsten kommer att stärkas och vi ska se till att de som volontärarbetar får tillgodoräkna sig studiepoäng för det. Det ska också tas fram kursplaner som kombinerar akademiskt innehåll med samhällsengagemang via Erasmus+. Europeiska solidaritetskåren har sina rötter i EU:s värderingar om engagemang och solidaritet. Kåren ska i sin första fas och i volontärdelen[31], bygga på EU:s ungdomsprogram och involvera etablerade nätverk av aktörer inom arbetsmarknaden, utbildningsväsendet och civilsamhället i EU så att unga människor kan hjälpa till där behovet är som störst. Solidaritetskåren ska knyta samman unga som arbetar i gemensamma solidaritetsprojekt, vilket bidrar till ett starkare europeiskt perspektiv. Unga människor i EU ska kunna delta i en rad solidaritetsprojekt och stödja icke-statliga organisationer, lokala myndigheter eller privata företag. Projekten kan t.ex. handla om att bygga upp samhället efter naturkatastrofer, arbeta med samhällsproblem som socialt utanförskap, fattigdom, hälsa, demografiska utmaningar och mottagande och integration av flyktingar[32].

Programmet *Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap*[33] finansierar åtgärder för att främja medvetenhet och kunskap om de rättigheter som följer av EU-medborgarskapet och tillhörande värderingar. Under 2016 fanns 2,5 miljoner euro avsatta för att främja inkludering och delaktighet bland EU-medborgare som vistas i andra EU-länder[34]. Programmet finansierar också gräsrotsprojekt för att främja tolerans och förebygga och bekämpa rasism och främlingsfientlighet. Man stöder också initiativ för att skapa större förståelse mellan olika grupper genom t.ex. ekumeniska och interkulturella aktiviteter. Programmet Europa för medborgarna är ett unikt forum för att involvera allmänheten i EU-frågor[35]. Programmet ska vidareutvecklas för att öka dess genomslag genom en strategisk finansiering av verksamhet riktad till allmänheten för att främja EU-medborgarskapet och EU:s värderingar[36]. Det omfattar debatter, reflexion och nätverk för att främja civilsamhällets engagemang. Varje år möts över en miljon personer genom programmet och deltar i projekt på både lokal och europeisk nivå som ska få dem att känna sig som EU-medborgare.

Prioriteringar för 2017–2019: Främja EU-medborgarnas rättigheter och EU:s gemensamma värderingar

Kommissionen ska göra följande:

1. Driva en **EU-omfattande informationskampanj under 2017 och 2018 för att öka EU-medborgarnas kunskap om sina rättigheter**, bland annat konsulärt skydd och valrättigheter, inför valen till Europaparlamentet 2019[37].

2. Stärka **Europeiska volontärtjänsten** samt lyfta fram fördelarna med frivilligarbete och integrera det i utbildning. Fram till 2020 erbjuda de första 100 000 unga européerna att delta i **Europeiska solidaritetskåren** och på så sätt ge dem möjlighet att utveckla nya färdigheter, ge ett viktigt bidrag till samhället i hela EU och skaffa sig ovärderlig kompetens och värdefulla färdigheter i början av sitt yrkesliv[38].

3. Skydda kärnan i EU-medborgarskapet och dess värderingar och lägga fram en rapport under 2017–2018 om **nationella program för att bevilja EU-medborgarskap till investerare**. Rapporten ska redogöra för kommissionens verksamhet på området och gällande nationell lagstiftning och praxis, och ge vägledning till medlemsländerna.

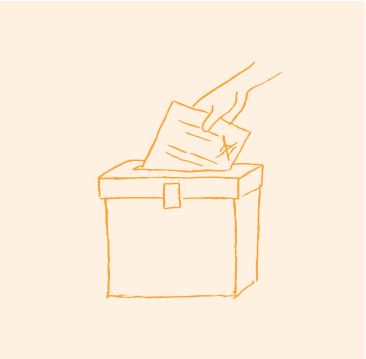

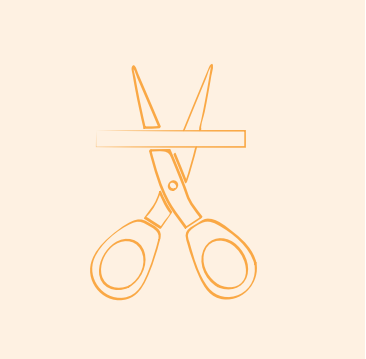

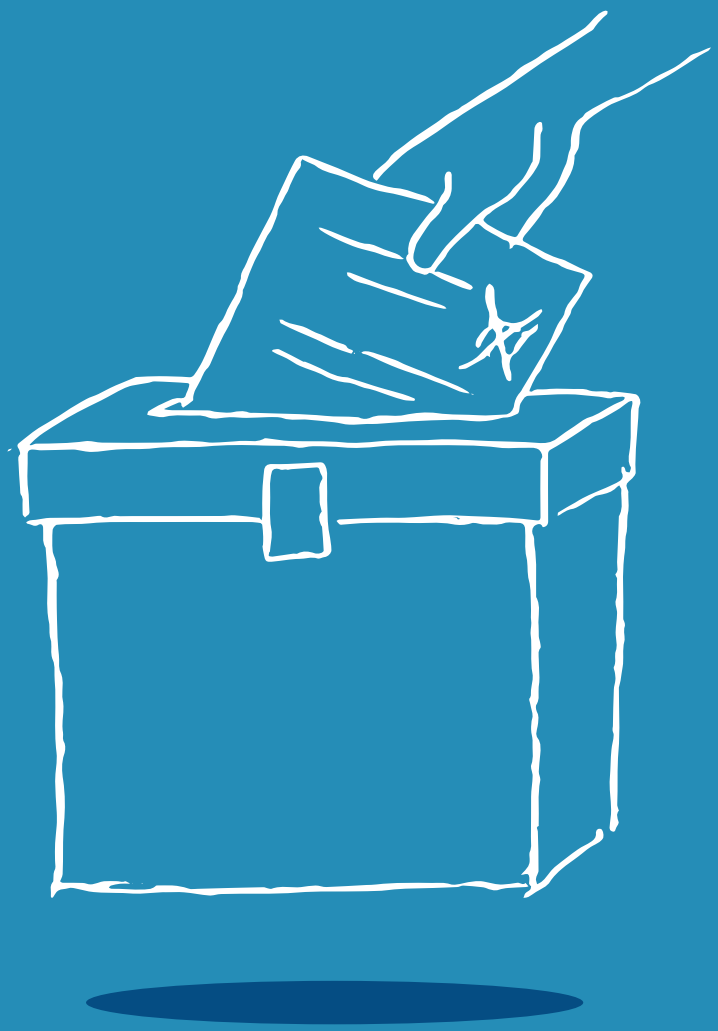

3. Främja och öka medborgarnas deltagande i EU:s demokratiska liv

Som EU-medborgare har man också politiska rättigheter. Alla myndiga EU-medborgare har rätt att rösta i valen till Europaparlamentet. Utlandsboende EU-medborgare har rätt att rösta i det EU-land där de är bosatta eller i sitt hemland. Rättigheten utnyttjas dock inte fullt ut[39].

EU bygger på en representativ demokrati. Det kräver öppenhet och en tillgänglig, ansvarstagande politisk kultur med ett ändamålsenligt valsystem och en informerad och engagerad valmanskår.

3.1. Öka allmänhetens engagemang i EU:s demokratiska process

Att öka medborgarnas engagemang i EU:s demokratiska process kräver att medlemsländerna och deras myndigheter, EU-institutionerna och civilsamhället arbetar tillsammans.

I sin rapport om valet till Europaparlamentet 2014[40] framhöll kommissionen att man inför valen 2019 måste titta på skälen till det ständiga låga valdeltagandet i vissa länder och hitta sätt att komma till rätta med problemet. Människor är mer benägna att engagera sig om de vet vilken politik och vilka program och politiska partier de röstar på. Men deltagande är inte bara en fråga om att rösta: det handlar också om att aktivt delta i den politiska debatten, engagera sig i partiarbete och ställa upp som kandidat. Det handlar också om kontakter med EU-institutionerna och att utkräva ansvar av dem.

Medborgardialoger och allmänhetens medverkan i partipolitiska möten och diskussioner på nätet inför Europaparlamentsvalet 2014 visar att människor efterfrågar fler kontakter med politiker på europeisk, nationell och lokal nivå[41]. Många tror dessutom att valdeltagandet skulle ha varit högre om väljarna hade varit bättre informerade om vilka effekter EU har på deras vardag och om valen i sig[42]. Kommissionen kommer att hålla fler medborgardialoger och göra mer för att förklara sina strategier för allmänheten, vilket kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker tryckte på i sitt tal om tillståndet i unionen 2016.

Det är ett delat ansvar att uppmuntra väljarna att gå och rösta i Europaparlamentsvalen. EU-länderna bör uppmuntra deltagandet i det demokratiska livet genom att bättre informera sina invånare om deras rätt att rösta i kommunala val och EU-valet[43] och ta bort hinder för deras deltagande[44]. Dessutom välkomnar EU-medborgarna, särskilt de som röstar i ett annat land än sitt hemland, insatser för att göra det enklare för dem att rösta i de här valen som icke-medborgare (t.ex. personliga brev, registrering i röstlängden på nätet och e-röstning)[45]. Sådana insatser skulle gynna alla EU-medborgare.

Inför EU-valet 2019 kommer kommissionen att 2018 anordna ett högnivåmöte om demokratiskt deltagande med särskild inriktning på bästa praxis för att öka valdeltagandet bland unga och utsatta och underrepresenterade grupper.

3.2. Större öppenhet för ett mer demokratiskt EU

Med stöd i Lissabonfördraget vidtog kommissionen åtgärder för att öka öppenheten och demokratin i EU-valet 2014, t.ex. genom att främja systemet med toppkandidater[46].

Valet 2014 skiljde sig fundamentalt från tidigare val eftersom det fanns en tydlig koppling mellan valresultaten och valet av ordförande för Europeiska kommissionen.

I november 2015 lade Europaparlamentet fram ett lagstiftningsinitiativ om Europaparlamentsvalen[47] för att ytterligare stärka valens demokratiska och transnationella dimensionen och den demokratiska legitimiteten i EU:s beslutsfattande. Parlamentet vill t.ex. införa principen om toppkandidater i EU:s vallag och göra de europeiska politiska partierna mer synliga[48]. Reformen av vallagen är ett tillfälle att göra EU mer demokratiskt.

Möjligheten att hålla kommissionen demokratiskt ansvarig kommer också att öka genom att man tar bort regeln som kräver att kommissionärer ska avsäga sitt uppdrag innan de kandiderar till Europaparlamentet. Den 23 november 2016 framförde kommissionen ett förslag till Europaparlamentet om att 2010 års ramavtal om förbindelserna mellan Europaparlamentet och kommissionen ska uppdateras i det avseendet[49]. En öppen dialog med alla intressenter och upplysningskampanjer inför EU-valen ska bygga på de nya inslag som infördes 2014.

Kommissionen ska på begäran av Europaparlamentet utreda e-röstning[50], och titta på hur webbverktyg kan bidra till den demokratiska debatten och förbättra valprocessen och det demokratiska deltagandet, bland annat för utlandsboende EU-medborgare, unga och underrepresenterade grupper[51].

3.3. Tillgång till politisk information över gränserna

Deltagarna i 2015 års samråd om EU-medborgarskapet ansåg att bristen på politiska nyheter över gränserna, särskilt tillgången till medieplattformar i andra EU-länder, och bristen på rapportering om politiska frågor i andra länder var ett problem. Det gör det svårt för EU-medborgare som bor utomlands att följa nyheterna i sitt hemland och för andra att få tag på nyheter och bilda sig en uppfattning om den politiska debatten.

Fria medier och tillgång till många röster i samhället och i medierna är en förutsättning för en sund demokrati. Med sitt andra årliga kollokvium om de grundläggande rättigheter med inriktning på mediepluralism och demokrati sammanförde kommissionen viktiga intressenter för att diskutera hur man med hjälp av en pluralistik mediemiljö kan stimulera debatten om de politiska frågor som är så viktiga för demokratiska samhällen. Slutsatserna ska tjäna som underlag för kommissionens kommande åtgärder på området[52].

Internet är den viktigaste källan till politisk information för de flesta idag, särskilt bland de yngre generationerna[53]. EU-invånarna använder sig också i allt högre grad av innehållstjänster på nätet när de flyttar till andra länder. I linje med sin strategi för den inre digitala marknaden[54], har kommissionen lagt fram ett förslag till förordning som ska se till att resenärer inom EU kan ta med sig det digitala innehåll de köpt eller prenumererar på[55].

3.4. Ökat deltagande i det politiska livet för utlandsboende EU-medborgare

EU-medborgare har rätt att kandidera i lokala val i ett annat EU-land som de bor i på samma villkor som landets medborgare, men i vissa länder får vissa kommunala uppdrag bara innehas av de egna medborgarna. Åsikterna om detta är lämpligt eller inte är ganska jämt fördelade, och kommissionen kommer att ta upp frågan i sina nästa rapport om lokala val[56].

Utländska EU-medborgare har inte rätt att rösta i nationella val eller presidentval i ett annat EU-land[57]. Dessutom förlorar medborgare i vissa EU-länder sin rätt att rösta i nationella val i sitt hemland om de bor i ett annat EU-land en viss tid[58]. Medborgare bör inte missgynnas till följd av att de utövar sin rätt till fri rörlighet. Kommissionen uppmanade[59] 2014 de berörda länderna att göra det möjligt för de medborgare som använder sin rätt till fri rörlighet att behålla rätten att rösta i nationella val om de visar fortsatt intresse för det politiska livet i hemlandet. Kommissionen fortsätter att följa utvecklingen i de berörda länderna och

överväger lämpliga åtgärder för att förmå dem att hitta välavvägda lösningar. Vi kommer att granska möjligheterna för utländska EU-medborgare som utnyttjat sin rätt till fri rörlighet att rösta i nationella val i landet de bor i.

Prioriteringar för 2017–2019:
Främja och öka medborgarnas deltagande i EU:s demokratiska liv

Kommissionen ska göra följande:

1. Anordna fler **medborgardialoger** och uppmuntra till offentliga debatter för att förbättra medborgarnas förståelse av hur EU påverkar deras vardag och uppmuntra till utbyte av synpunkter med allmänheten.

2. Under 2017 rapportera om genomförandet av **EU:s lagstiftning om lokalval** för att se till att EU-medborgarna kan utöva sin rösträtt på lokal nivå.

3. Under 2018 **främja de bästa sätten att hjälpa medborgarna att rösta och ställa upp i EU-val**, t.ex. att behålla rösträtten när man flyttar till ett annat EU-land och få bättre tillgång till politiska nyheter från andra länder. På så sätt kan man öka valdeltagandet och det demokratiska deltagandet inför valen till Europaparlamentet 2019[60].

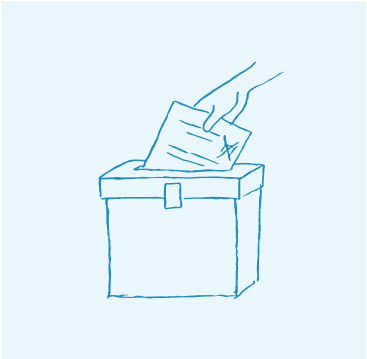

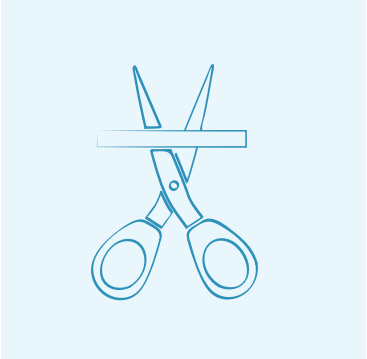

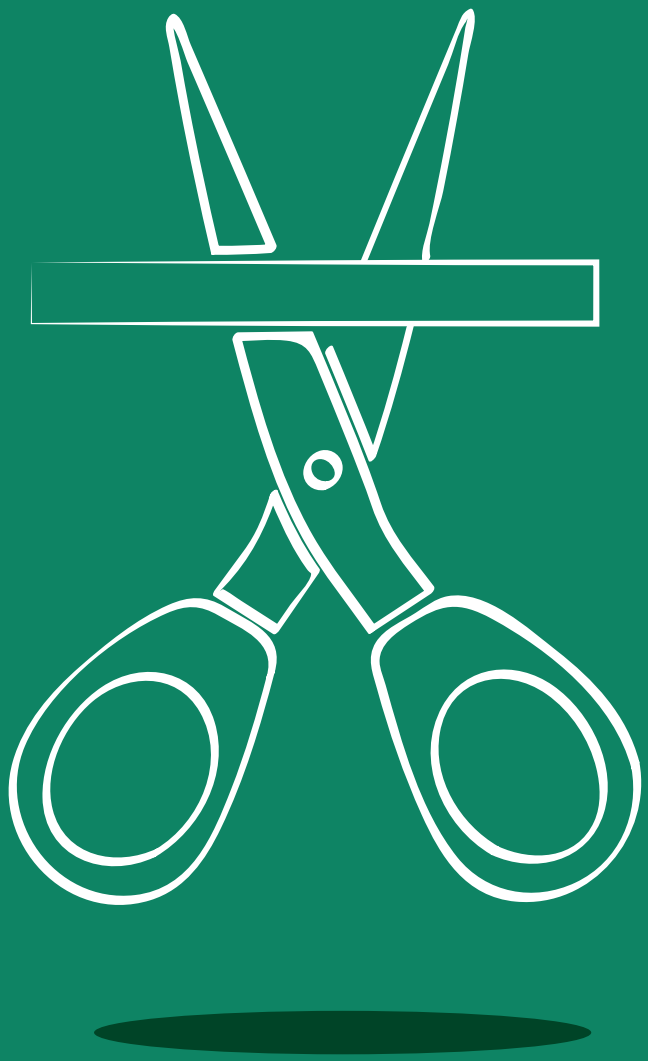

4. Förenkla EU-medborgarnas vardag

Sedan den fria rörligheten för första gången skrevs in i fördragen för 60 år sedan har det blivit mycket enklare att bo, arbeta, studera och resa i EU[61]. Över 15 miljoner EU-invånare bor i ett annat EU-land[62].

Tack vare den fria rörligheten kan EU-medborgarna resa, studera, göra affärer, arbeta och bo i andra EU-länder. Undersökningar visar att EU-medborgarna, särskilt de unga, anser att den fria rörligheten är det mest positiva med EU[63]. De anser att den är bra både för dem själva och för ländernas ekonomier[64].

Men människor stöter ändå på problem när de flyttar eller bor i ett annat EU-land[65]. Vissa problem är juridiska, andra är administrativa, vissa är tekniska, men ofta krävs jämförelsevis små ändringar för att det ska göra stor skillnad.

4.1. Mindre byråkrati och bättre informerade medborgare

Deltagarna i 2015 års samråd om EU-medborgarskapet menade att de svårigheter de stött på främst gällde långsamma och otydliga administrativa förfaranden, brist på information och svårigheter att få tillgång till privata tjänster. De rapporterade också problem med kommunikationen mellan myndigheter och med hälso- och sjukvården[66]. Det krävs mer insatser för att förenkla EU-medborgarnas rätt till fri rörlighet.

4.1.1. Information och hjälp till EU-medborgare som flyttar

Innan man bestämmer sig för att flytta till ett annat EU-land (eller flytta tillbaka efter att ha bott utomlands) söker de flesta på internet för att hitta den information och hjälp som man behöver för att t.ex. jobba, studera, bo eller pensionera sig i ett annat EU-land[67]. I praktiken är den information som finns på nätet ofta svår att hitta och den är ofta ofullständig, svårtillgänglig, felaktig eller inaktuell. Den motsvarar kanske inte användarens behov eller så finns den inte alls. De flesta tycker att det vore enklare att bosätta sig i ett annat EU-land om myndigheterna tillhandahöll skräddarsydd information och råd via kontaktpunkter på nätet. De vill dessutom kunna sköta administrativa formaliteter på nätet. Den nya Eures-förordningen (EU) 2016/589 underlättar redan kontakterna mellan jobbsökande och arbetsgivare i olika länder[68]. Bättre samarbete mellan nationella myndigheter skulle också underlätta formaliteterna[69].

I strategin för den inre digitala marknaden åtar sig kommissionen att skapa ett användarvänligt it-system för företag och privatpersoner genom att utöka och koppla samman EU:s och ländernas portaler[70]. Inremarknadsstrategin stöder också initiativet om en ”gemensam digital ingång”, som ska se till att *företagare och medborgare hittar allt de behöver* på nätet för att göra affärer över gränserna eller resa, handla, jobba, studera eller bo i ett annat EU-land. Den nya ingångsportalen skulle bygga på befintliga portaler, kontaktpunkter[71], och nätverk för rådgivning och problemlösning. Målet är utöka, förbättra och koppla samman dem bättre så att privatpersoner och företag har tillgång på nätet till bra och omfattande information, ändamålsenlig hjälp och problemlösning och effektiva förfaranden.

En sammankopplad digital inre marknad innebär att myndigheterna måste utveckla och skapa smidiga, användarvänliga e-tjänster som sätter användarna i fokus. De ska rikta sig till alla som vill studera, arbeta, driva företag eller som pensionär bosätta sig i ett annat EU-land. Kommissionen arbetar också med möjligheten att införa principen om ”endast en gång”, så att privatpersoner och företag inte behöver skicka samma uppgifter mer än en gång till en myndighet[72]. Det skulle ytterligare minska byråkratin för medborgarna[73].

4.1.2. Minskad byråkrati för medborgarnas offentliga handlingar

För att exempelvis gifta sig eller ta ett jobb i ett annat EU-land måste man ofta gå igenom dyra och tidskrävande formaliteter. För att åtgärda problemet antog EU i juli 2016 en förordning[74] för att minska byråkratin och förenkla för de medborgare som flyttar till ett annat EU-land. När EU-länderna har infört alla nödvändiga åtgärder[75] kommer människor att kunna visa upp officiella handlingar i ett land (t.ex. födelse-, äktenskaps- och dödsbevis) som utfärdats i ett annat land utan att behöva en stämpel (apostill) för att bevisa att handlingarna är äkta. Genom att använda flerspråkiga standardblanketter, som kommissionen under 2017 ska ta fram tillsammans med medlemsländerna, ska man dessutom inte alltid behöva översätta sina officiella handlingar.

4.1.3. Minskad byråkrati inom familjerätten

Antalet internationella familjer fortsätter att öka[76] och det gör därmed också risken för internationella tvister i familjeärenden. Problem till följd av skilsmässor, separationer och dödsfall kan förvärras av ofta komplexa familjerättsliga frågor avseende tillgångar och föräldraansvar. Att lösa sådana problem över gränserna kan vara ännu mer komplicerat och göra livet mycket svårt för EU-medborgare. Det har vidtagits viktiga åtgärder för att minska det administrativa arbetet och klargöra rättsläget för internationella familjer i problematiska situationer. Nya förslag har också antagits om skyddet för barn i familjetvister över gränserna.

Regler om internationell arvsrätt[77] hjälper internationella familjer att avgöra vilken domstol som är behörig och vilken lagstiftning som ska tillämpas på arvet. Det gäller t.ex. om den avlidne bodde i ett EU-land än hemlandet eller om det finns arvingar eller egendom i olika EU-länder. Arvingar, testamentstagare, testamentsexekutorer och boutredningsmän kan använda ett europeiskt arvsintyg för att styrka sin status och utöva sina rättigheter och befogenheter i hela EU. För att täppa till återstående luckor för de internationella par som står inför ett oklart rättsläge om paret skiljer sig eller den ena parten avlider antogs två förordningar i juni 2016[78]. De ska se till att paren – oavsett om de är gifta eller i ett registrerat partnerskap – kan dela upp sina tillgångar vid skilsmässa eller dödsfall[79].

För att se till att gällande regler fungerar bättre i fråga om föräldraansvar, t.ex. vårdnad, umgängesrätt och bortföranden av barn, föreslog kommissionen i juni 2016 nya förenklade regler som direkt kommer att gynna många föräldrar och barn[80]. När de nya reglerna har antagits kommer de att snabba på förfaranden och minska oron och osäkerheten. Man ska dessutom ta hänsyn till barnets bästa. I detta sammanhang fortsätter kommissionen också att arbeta för att länder utanför EU ansluter sig till 1980 års Haagkonvention om de civila aspekterna på internationella bortföranden av barn för att skydda barn från att skadas då en förälder för bort ett barn.

4.2. Enklare att resa, bo och arbeta i EU

De flesta som flyttar till ett annat EU-land gör det för att studera eller jobba där[81]. Fler och fler unga i EU kan tänka sig att förbättra sina kunskaper och kompetenser genom att studera, praktisera eller arbeta som volontär i ett annat EU-land, antingen i samband med studierna eller i början av sitt yrkesliv. De flesta i EU anser att utbildning, praktik och volontärarbete i utlandet är bra för deras karriär och ökar deras möjligheter[82].

4.2.1. Fler möjligheter för studenter, praktikanter, lärare och andra arbetstagare

Under 2016 arbetade kommissionen tillsammans med medlemsländerna för att införa den nya kompetensagendan för Europa som ska främja kompetensutveckling och kompetensmatchning och stödja ett bättre erkännande av kvalifikationer. Agendan ska bidra till att ta bort hinder för arbetstagare, studenter och praktikanter i EU. Enligt olika samråd anser européerna att en plattform med lediga jobb eller erbjudanden om praktik- eller lärlingsplatser i andra länder skulle hjälpa människor att hitta sysselsättning eller nya möjligheter. Om lärare gör utbyten över gränserna kan det gynna både de som ska lära sig och de som ska lära ut, då lärarna kan utbyta goda undervisningsmetoder. Ett annat sätt att förbättra för elever är att bjuda in personal från företag i andra länder att hålla seminarier[83].

School Education Gateway är en webbplattform som ska föra samman lärare och andra utbildare över gränserna och se till att de kan dela med sig av och lära sig om olika strategier och metoder och utvecklas som yrkeskår. *Teacher Academy* erbjuder utbildare skräddarsydda nätkurser och bidrar till att utveckla pedagogiken i EU. Dessutom finns portalen *Open Education Europe* med innehåll och diskussioner som är inriktade på digital teknik och digitala läromedels möjligheter att förbättra undervisning och inlärning. Målet är att skapa ett forum där man kan diskutera, lära, dela med sig, ställa frågor och bli inspirerad.

Yrkeskvalifikationer är ett annat område där moderniserade regler kommer att öka EU-invånarnas möjligheter[84]. Minst 21 % av arbetskraften i EU arbetar i reglerade yrken (50 miljoner personer[85]. Över 20 000 personer med yrkeskvalifikationer från ett EU-land fick sina kvalifikationer erkända i ett annat EU-land 2014. Dessutom har det sedan januari 2014 blivit enklare för verksamma inom fem yrken[86] att utöva sitt yrke i andra EU-länder tack vare det första EU-omfattande elektroniska förfarandet för erkännande av yrkeskvalifikationer (det europeiska yrkeskortet). Kortet underlättar förfarandet för erkännande av yrkeskvalifikationer i andra EU-länder.

4.2.2. Ännu enklare att bo och resa i EU

När någon som har arbetat i flera olika EU-länder går i pension och vill veta vad hon eller han har för pensionsrättigheter, eller när arbetstagare får sin lön och sina förmåner i ett annat EU-land, kan flera olika myndigheter i samma eller olika länder vara inblandade. Det kräver samordning för att avgöra vilka regler som gäller för personen i fråga. För att underlätta samordningen och förebygga bedrägerier samarbetar kommissionen redan med länderna för att få till stånd ett komplett elektroniskt utbyte mellan **socialförsäkringsmyndigheter** i olika länder[87].

I dag behöver vi alla ett bankokonto för våra löner, pensioner och bidrag som vi kan använda för att betala våra räkningar. Men en del får problem när de vill öppna ett bankkonto i ett annat EU-land, t.ex. studenter och säsongsarbetare. Sedan den 18 september 2016 har alla EU-medborgare rätt att öppna ett **vanligt bankkonto**[88] även om de inte bor i det EU-land där banken finns och oavsett hur deras ekonomiska situation ser ut[89]. Trots de framsteg som gjorts på senare år krävs fler åtgärder innan finansiella tjänster som försäkringar, bolån och lån, som är viktiga inslag i vår vardag, kan förmedlas i EU utan problem[90]. En handlingsplan om finansiella tjänster till privatpersoner och mindre företag kommer att läggas fram för alla ska kunna få bättre produkter och större urval oavsett ålder, kompetens och hemland.

EU-lagstiftningen ser till att EU-invånarna kan få vård i ett annat EU-land och få ersättning för sina vårdkostnader. För patienterna innebär EU-lagstiftningen att de har ett större utbud av vårdgivare och tillgång till mer information. Det har också blivit enklare att hämta ut läkemedel på recept i ett annat EU-land. Men allmänheten har fortsatt liten kännedom om sin rätt till **vård** i ett annat EU-land[91]. Färre än två av tio anser sig känna till sina rättigheter på området[92], så kommissionen samarbetar med EU-länderna och deras nationella kontaktpunkter för att öka medborgarnas medvetenhet om sin rätt till vård i andra EU-länder.

Under 2014 gjorde EU-invånarna 214 miljoner **resor** till andra EU-länder. Många reser i arbetet eller pendlar mellan olika länder. Multimodal reseinformation för hela EU skulle hjälpa oss att planera våra resor. Idag är det komplicerat och tidskrävande att resa med flera olika färdmedel i EU, särskilt jämfört med att ta bilen. Att planera en resa från dörr till dörr kräver en kombination av olika reseinformationstjänster. Det blir dessutom ofta svårt för resenärerna om det uppstår störningar under resan. Multimodal reseinformation ska helst förse resenärerna med ett stort utbud av alternativ och låta dem välja mellan t.ex. den snabbaste, den billigaste eller den mest miljövänliga resan eller den resa som är bäst för personer med nedsatt rörlighet. Man bör också kunna få ersättning vid förseningar.

Resenärer i EU skyddas av en uppsättning **passagerarrättigheter** som gäller om de reser med flyg, tåg, båt eller buss, men för personer med nedsatt rörlighet eller funktionsnedsättningar är det ändå ofta svårt att resa. De flesta anser att EU bör bidra till eller stödja tillgängligheten på t.ex. flygplatser, tågstationer och bussterminaler och att det ska finnas information om tillgänglighet på t.ex. bolagens webbplatser. Kommissionens utvärdering[93] av den gällande EU-lagstiftningen om tågpassagerarnas rättigheter visade att det finns utrymme för förbättringar och ringade in problem med både lagstiftningen i sig och dess tillämpning. Kommissionen överväger därför vilka alternativ till förbättringar som finns.

Prioriteringar för 2017–2019:
Enklare att resa, bo och arbeta i EU

Kommissionen ska göra följande:

1. Lägga fram ett förslag om en **”gemensam digital ingång”** för information, stöd och hjälp med problem samt möjlighet att klara av administrativa ärenden på nätet, genom att knyta samman innehåll och tjänster på både EU-nivå och nationell nivå på ett smidigt, användarvänligt och användarcentrerat sätt. Kommissionen kommer också att överväga att minska de nationella myndigheternas byråkrati genom att medborgarna inte behöver lämna in samma uppgifter fler än en gång.

2. Ytterligare underlätta och främja **multimodalt resande i hela EU** för att göra våra resor effektivare och enklare, genom EU-omfattande multimodala reseinformationstjänster och bättre driftskompatibilitet mellan olika system och tjänster.

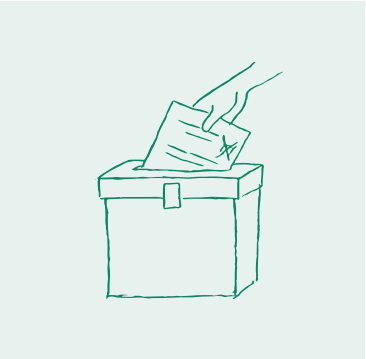

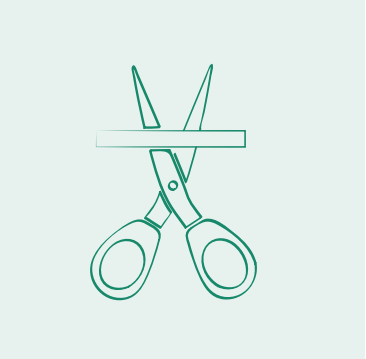

5. Öka säkerheten och främja jämlikheten

5.1. Hantera säkerhetshot och skydda medborgarna

Europa står inför komplexa säkerhetshot och en stor majoritet av EU-medborgarna anser att det krävs mer samlade insatser från EU:s sida för att hantera dem[94].

Den fria rörligheten i EU som värdesätts av EU-medborgarna kräver också åtgärder för att säkra de yttre gränserna och bekämpa och förebygga brottslighet. De avskaffade personkontrollerna vid de inre gränserna i Schengenområdet har underlättat kontakterna mellan EU-medborgarna, men utmaningen att upprätthålla säkerheten i ett öppet Europa har utsatts för stora prövningar de senaste åren.

5.1.1. Hantera säkerhetshot i ett område för rättvisa och grundläggande rättigheter som bygger på ömsesidigt förtroende

Genomförandet av den europeiska säkerhetsagendan[95], införandet av en säkerhetsunion[96] och det ökade skyddet av EU:s yttre gränser kan på ett adekvat, realistiskt och konkret sätt bemöta medborgarnas oro över säkerheten, samtidigt som man respekterar EU:s värderingar och grundläggande rättigheter och friheter.

Kommissionens pågående och kommande initiativ ska bidra till att uppgradera, modernisera och öka kompatibiliteten mellan EU:s olika system och regelverk **(informationssystemet för utbyte av uppgifter ur kriminalregister (Ecris)[97], systemet för reseuppgifter och resetillstånd (Etias)[98]**, bekämpningen av olaglig handel med skjutvapen, Schengens informationssystem (SIS) och systemet för passageraruppgifter (PNR)). Invånarnas säkerhet står i centrum för initiativen. De ska skyddas genom ökat förtroende mellan viktiga aktörer i EU, fördjupat operativt samarbete mellan brottsbekämpande myndigheter i olika länder samt bättre och smartare utbyte och användning av information och underrättelser på alla nivåer för att bekämpa terrorismen.

I december 2016 antog kommissionen en **handlingsplan om dokumentsäkerhet**[99] med åtgärder för att göra resehandlingar säkrare. En av åtgärderna gäller bedrägeri och förfalskning av **nationella id-kort** och **uppehållshandlingar** för EU-medborgare som bor i ett annat medlemsland och deras anhöriga. EU-medborgare och deras anhöriga som bor eller reser i EU kan stöta på problem när de använder handlingarna[100]. Det finns för närvarande många olika kort och handlingar med olika säkerhetsgrad, vilket leder till praktiska svårigheter för medborgarna. Det skulle vara lättare för dem att utöva sina rättigheter som EU-medborgare om id-kort och uppehållshandlingar var säkrare och lättare att känna igen. Sådana handlingar skulle lättare godtas av myndigheter (t.ex. gränsmyndigheter) och företag (t.ex. butiker och banker). Dessutom skulle man minska risken för bedrägeri och förfalskning. Kommissionen håller nu på att utvärdera olika alternativ, bland annat en harmonisering av handlingarnas säkerhetsdetaljer. Målet är att lösa de praktiska problem som medborgarna stöter på för att på så sätt underlätta deras fria rörlighet[101].

5.1.2. Skydda EU-medborgare utomlands

Kriser och nödsituationer utomlands kan skapa risker och problem för medborgare som befinner sig långt från hemlandets myndigheter. EU-medborgarnas rätt till konsulärt skydd[102] är en ovärderlig garanti för alla som behöver hjälp i ett land utanför EU där hemlandet saknar ambassad eller konsulat. Efter ett förslag från kommissionen 2011 antogs ett direktiv den 20 april 2015[103] för att klargöra när och hur EU-medborgare kan få hjälp och hur EU-länderna ska sköta samarbetet och samordningen mellan varandra och med EU för att effektivt skydda EU-medborgare utan ambassad eller konsulat. Medlemsländerna ska ha genomfört reglerna senast i maj 2018. Kommissionen stöder ländernas arbete med att införliva direktivet korrekt och i tid. Samtidigt fortsätter kommissionen att införa och förhandla fram samtyckeklausuler i bilaterala avtal med flera länder utanför EU, så att de samtycker till att EU-länder med ambassad eller konsulat hjälper medborgare från andra EU-länder.

Konsulärt skydd omfattar assistans vid gripande, frihetsberövande och allvarlig olycka eller sjukdom. Men det som EU-medborgare oftast behöver hjälp med utomlands är vad de ska göra när deras pass har stulits, försvunnit, förstörts eller inte går att använda. Då behöver de en provisorisk resehandling för att kunna resa hem[104]. Dagens EU-regler från 1996 om ett enhetligt format för provisoriska resehandlingar[105] är föråldrade och behöver uppdateras[106]. Vissa medlemsländer använder av säkerhetsskäl inte det enhetliga formatet. Under 2017 kommer kommissionen att undersöka hur man kan modernisera **reglerna om provisoriska resehandlingar för EU-medborgare som inte har något konsulat eller ambassad i landet de besöker**. Man ska bland annat titta på säkerhetsdetaljerna i det enhetliga EU-formatet ETD för att garantera att medborgarna kan utöva sin rätt till konsulärt skydd.

EU-medborgare och deras anhöriga från länder utanför EU kan också hamna i situationer där de saknar representation och behöver hjälp från ett annat EU-lands myndigheter när de reser i EU. De här situationerna täcks inte av direktivet och kommissionen kommer därför att utvärdera förhållandena för **orepresenterade EU-medborgare som hamnar i nödsituationer i EU** för att se om det krävs åtgärder för att skydda dem[107].

5.2. Skydda alla medborgare och främja jämlikhet och icke-diskriminering

5.2.1. Skydda och stödja offer och vittnen

Miljoner människor i EU utsätts för brott varje år. Enligt EU-reglerna har alla brottsoffer grundläggande rättigheter oavsett var i EU brottet begicks och de rättsliga förfarandena äger rum. EU-medborgarna har nu också **bättre tillgång till rättslig prövning**, eftersom Europaparlamentet och rådet har antagit lagstiftning om oskuldspresumtion, rättssäkerhetsgarantier för barn och rättshjälp i straffrättsliga förfaranden. Kommissionen kommer att fortsätta att övervaka situationen och se till att EU-reglerna, särskilt brottsofferdirektivet[108] och direktivet mot människohandel[109] från 2011 tillämpas korrekt så att offren kan åberopa sina rättigheter i praktiken.

Kvinnovåld väcker starka känslor. Nästan alla EU-invånare (96 %) anser att våld mot kvinnor i hemmet är oacceptabelt[110] men det förekommer fortfarande ofta. Kommissionen lanserar under året flera insatser för att utrota alla former av våld mot kvinnor och flickor och minska ojämlikheten mellan kvinnor och män[111]. Vi vill se ett EU-omfattande samarbete mellan alla viktiga aktörer – medlemsländerna, relevant personal och icke-statliga organisationer – för att gemensamt bekämpa kvinnovåld. Kommissionen arbetar också för EU:s anslutning till Europarådets konvention om förebyggande och bekämpande av våld mot kvinnor och våld i hemmet (”Istanbulkonventionen”).

5.2.2. Främja jämställdhet och icke-diskriminering

Trots insatserna mot diskriminering är det nu många fler EU-invånare som säger sig ha upplevt någon form av diskriminering eller trakasserier jämfört med 2012[112]. Om vi ska kunna ge ett fullgott skydd mot diskriminering på grund av ålder, religion eller övertygelse, funktionsnedsättning eller sexuell läggning och skapa lika villkor för jämlikhet i hela EU, måste vi avsluta förhandlingarna om ett övergripande direktiv mot diskriminering[113].

Tack vare arbetet på alla nivåer har EU:s **jämställdhetspolitik** bidragit till ett bättre liv för många EU-medborgare[114]. Det finns dock utrymme för ytterligare förbättringar, t.ex. när det gäller lön. Det strategiska engagemanget för jämställdhet 2016–2019 som antogs i december 2015 ger en heltäckande överblick över olika jämställdhetsinsatser[115]. I den europeiska planeringsterminen

framhåller också kommissionen varje år behovet av att bekämpa ojämlikheten mellan könen[116]. EU-anslagen spelar också en viktig roll. Omkring 5,85 miljarder euro kommer att gå till jämställdhetsåtgärder mellan 2014 och 2020.

I arbetsprogrammet för 2017[117] lovade kommissionen att lägga fram sitt förslag om en pelare för sociala rättigheter och anknytande initiativ, t.ex. om bättre balans mellan arbets- och privatliv för förvärvsarbetande föräldrar[118].

Kommissionen vill också **öka jämlikheten bland och bekämpa diskriminering av homosexuella, bisexuella, transpersoner och intersexuella (hbti-personer)**[119]. Man har därför lagt fram en lista över åtgärder för hbti-personer som ska genomföras mellan 2016 och 2019 på områdena icke-diskriminering, utbildning, sysselsättning, hälsa, asyl, hatpropaganda och hatbrott, utvidgning och utrikespolitik.

Kommissionen efterlyser också återigen en bättre ekonomisk och social **integration av romerna** i EU. Inom Europa 2020-dialogen[120] betonar kommissionen att det är EU-institutionernas och medlemsländernas gemensamma ansvar[121] att se till att romerna blir delaktiga i samhället.

Sämre tillgång till varor och tjänster för personer med funktionsnedsättning och äldre ses också som en form av diskriminering av de flesta EU-invånare[122]. I en allt mer digitaliserad värld[123] är det viktigt att alla **har tillgång till internet**. Det är en av kommissionens prioriteringar i den digitala agendan och strategin för den digitala inre marknaden. Det är viktigt att internettjänster för allmänheten har automatiska skyddsnät för människor i utsatta situationer[124].

Prioriteringar för 2017–2019:
Öka säkerheten och främja jämlikheten

Kommissionen ska göra följande:

1. Under första kvartalet 2017 slutföra studien om hur man kan öka säkerheten på **id-kort och uppehållshandlingar** för EU-medborgare som bor i ett annat medlemsland och för deras anhöriga som inte är EU-medborgare[125]. Kommissionen kommer att bedöma nästa steg och olika alternativ och deras inverkan inför ett eventuellt lagförslag i slutet av 2017.

2. Under 2017 undersöka hur man kan modernisera reglerna om **provisoriska resehandlingar för EU-medborgare** som inte har något konsulat eller ambassad i landet de besöker. Man ska bland annat titta på säkerhetsdetaljerna i det enhetliga EU-formatet, för att garantera att medborgarna kan utöva sin rätt till konsulärt skydd.

3. Genomföra en **kampanj om våld mot kvinnor** under 2017 och aktivt stödja EU:s och medlemsländernas anslutning till **Istanbulkonventionen**. Man ska också lägga fram förslag för att förbättra **balansen mellan arbetsliv och privatliv** för förvärvsarbetande föräldrar.

4. Arbeta för att hbti-personer lättare ska bli socialt accepterade i hela EU genom att försöka öka jämlikheten och aktivt verka för att förslaget till ett övergripande **direktiv mot diskriminering**[126] antas.

Slutsats

Den här kommissionsrapporten bygger på allmänhetens erfarenheter och synpunkter i det omfattande samråd som ligger till grund för rapporten. Vi har också tagit hänsyn till deras behov och vardagsproblem när de utövar sina rättigheter som EU-medborgare. Utifrån detta har vi fastställt våra prioriteringar för 2017–2019 för att garantera att medborgarna kan dra full nytta av de rättigheter och konkreta förmåner som EU erbjuder.

Det är viktigt att EU-medborgarna har kunskap om samhällsfrågor och deltar i det demokratiska livet, särskilt med tanke på de kommande Europaparlamentsvalen. Kommissionen anser att man ytterligare måste stärka EU:s demokratiska liv.

Vårt arbete kring EU-medborgarskapet kommer att inriktas på de områden som främst påverkar medborgarnas välbefinnande:

- Ge dem ökat inflytande genom information, rådgivning och demokratisk delaktighet.
- Skydda dem genom att garantera likabehandling i EU och ge dem direkt hjälp.
- Förenkla deras vardag genom att ge tillgång till information, hjälp, rådgivning och förfaranden på nätet, minska byråkratin, skydda dem som konsumenter, arbetstagare och studenter och se till att de kan utöva sina rättigheter utan hinder.

Kommissionen kan inte utforma och nå de här målen på egen hand, utan det är ett gemensamt arbete för hela EU.

Kommissionen är fast besluten att få EU-medborgarskapet att fungera i praktiken och kommer att arbeta tillsammans med de övriga EU-institutionerna, medlemsländerna, lokala och regionala myndigheter, civilsamhället och framför allt medborgarna själva för att det ska bli verklighet.

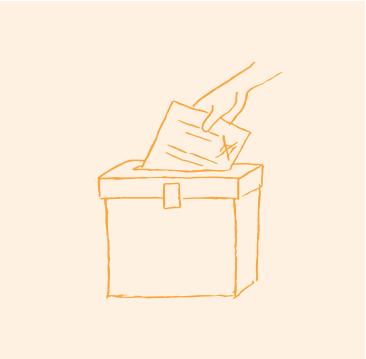

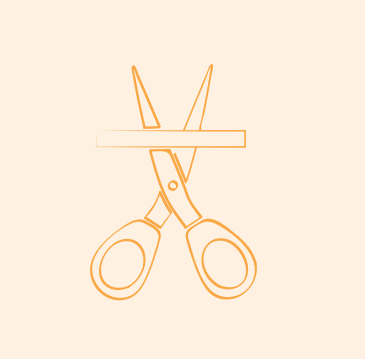

Bilaga

Uppföljning av 2013 års rapport om EU-medborgarskapet – resultatet av tolv åtgärder

I 2013 års rapport om EU-medborgarskapet lade kommissionen fram tolv initiativ på sex viktiga områden för att förbättra EU-medborgarnas liv och ta bort hinder som fortfarande stoppar människor från att dra nytta av sina EU-rättigheter. Den här bilagan redogör för kommissionens viktigaste åtgärder för att uppfylla sina löften från 2013.

Åtgärd 1

Se över förordningen om samordning av de sociala trygghetssystemen för att göra det lättare att söka jobb i ett annat EU-land

EU-reglerna om samordning av de sociala trygghetssystemen skyddar medborgarnas rättigheter när de flyttar till ett annat EU-land. Reglerna ser bland annat till att man bara kan vara försäkrad i ett land i taget, att man kan lägga till försäkringsperioder från ett annat land och att förmåner kan betalas ut i ett annat EU-land.

Den 13 december 2016 föreslog kommissionen en översyn av förordningen om samordning av de sociala trygghetssystemen[127]. Man vill försäkra sig om att reglerna fortfarande är tydliga och rättvisa och fyller sitt syfte och att de bidrar till en fördjupad, rättvisare och mer välfungerande europeisk arbetsmarknad. Kommissionens förslag föregicks av två samråd där allmänheten fick lämna synpunkter (december 2012–mars 2013 och juli–oktober 2015). Översynen kommer att hjälpa medlemsländerna att bättre förebygga bedrägeri och missbruk utan att hindra arbetstagarnas fria rörlighet. Initiativet ska göra det lättare för invånarna att röra sig fritt tack vare en effektiv och ändamålsenlig samordning av de sociala trygghetssystemen.

Man ska uppdatera reglerna för samordning av arbetslöshetsförmåner, förmåner vid långvarigt vårdbehov, tillgång till sociala förmåner för ekonomiskt inaktiva medborgare samt utstationering av arbetstagare. Arbetssökande ska få ta med sig arbetslöshetsförmåner till ett annat medlemsland i minst sex månader, i stället för de nuvarande tre månaderna. Det kommer att ge dem bättre möjligheter att hitta jobb och bidra till att motverka arbetslösheten och kompetensglappet i EU. Den nya regeln ska kombineras med ett förstärkt samarbete för att hjälpa jobbsökande att hitta jobb så att de snabbare kommer in på arbetsmarknaden.

Åtgärd 2

Hjälpa unga EU-medborgare att utveckla sin kompetens och ta sig in på arbetsmarknaden genom kvalitetskriterier för praktikprogram

I mars 2014 antog rådet en rekommendation om kvalitetskriterier för praktikprogram[128] efter ett förslag från kommissionen. Tanken är att praktikanterna ska få värdefull arbetslivserfarenhet under trygga och rättvisa förhållanden och öka sina chanser att hitta ett bra jobb. Kommissionen konsulterade många olika intressenter, bland andra småföretag, för att se till att kvalitetskriterierna varken blir för föreskrivande eller betungande. Kriterierna ökar insynen i praktikvillkoren, t.ex. genom kravet på att praktikanterna ska ha ett skriftligt praktikavtal. Kommissionen följer hur kriterierna genomförs i alla medlemsländer.

För att hjälpa unga EU-medborgare att utveckla sin kompetens och få jobb har kommissionen också startat webbplatsen ”Ditt första Euresjobb”. Initiativet ska till en början ge 5 000 unga människor bättre möjligheter att hitta ett jobb utomlands[129]. På webbplatsen kan unga mellan 18 och 35 i EU-länderna, Norge och Island hitta jobb, praktik eller lärlingsutbildning i ett annat land. Arbetsgivare kan också hitta lämpliga sökande i andra EU-länder till tjänster som är svåra att tillsätta.

Åtgärd 3

Försöka få bort hinder när det gäller id-handlingar och uppehållshandlingar som medlemsländerna utfärdat till EU-medborgare och deras anhöriga som bor i ett annat EU-land

I slutet av 2015 inledde kommissionen en omfattande studie om id-kort och uppehållshandlingar som medlemsländerna utfärdar till sina egna medborgare och medborgare från andra EU-länder och deras anhöriga som bor i landet[130].

Den 8 december 2016 antog kommissionen en handlingsplan om dokumentsäkerhet med åtgärder för säkrare resehandlingar, t.ex. nationella id-kort och uppehållshandlingar för EU-medborgare som bor i ett annat EU-land och deras anhöriga[131].

Åtgärd 4

Främja bästa skattepraxis i situationer där flera länder är inblandade och se till att EU-lagstiftningen tillämpas korrekt, så att EU-medborgare som flyttar eller bedriver verksamhet över nationsgränserna lättare kan hantera olika skatteregler

Kommissionen har börjat kartlägga vilka eventuella skatteproblem EU-medborgare stöter på när det flyttar eller bedriver verksamhet utomlands och undersöka gällande administrativa förfaranden[132]. Man vill också ta reda på om de som bedriver verksamhet i andra länder måste betala mer för att följa skattereglerna än de som verkar i ett enda EU-land[133]. Kommissionen har dessutom inrättat en expertgrupp för den privata sektorn som ska undersöka problem med inkomst- och arvsskatt över gränserna och försöka hitta lösningar. Gruppen har publicerat sina resultat i två rapporter[134]. De viktigaste problemen är dubbelbeskattning, administrativt krångel när två eller fler skattemyndigheter är inblandade och svårigheter att få tillräcklig information från dem. Diskriminering är också ett problem. Kommissionen kommer att fortsätta att vidta åtgärder mot skattediskriminering, men också förespråka pragmatiska sätt att lösa problemen, t.ex. genom problemlösningstjänsten Solvit. Kommissionen vill också uppmuntra fler att tillämpa bästa möjliga skattepraxis när flera länder är inblandade och få till ett bättre samarbete mellan skattemyndigheterna och skattebetalarna, så att de som ska betala skatt får korrekt information om sina rättigheter och skyldigheter.

Åtgärd 5

Inrätta en plattform för fordonsinformation för att underlätta erkännandet av trafiksäkerhetsintyg och därmed göra det lättare och säkrare att resa till ett annat EU-land

Direktiv 2014/45/EU om periodisk provning av motorfordons och tillhörande släpvagnars trafiksäkerhet trädde i kraft den 3 april 2014[135]. Två andra direktiv ingår också i trafiksäkerhetspaketet: direktiv 2014/46/EU om registreringsbevis för fordon (där det föreskrivs att medlemsländerna ska ha ett elektroniskt register över registrerade bilar och att de tillfälligt ska kunna upphäva tillståndet för ett fordon att användas i vägtrafik om fordonet utgör en omedelbar trafiksäkerhetsrisk) och direktiv 2014/47/EU om tekniska vägkontroller av nyttofordon som bygger på brukarens riskprofil (och också utesluter all diskriminering på grund av förarens nationalitet eller fordonets registreringsland) och omfattar kontroll av lastsäkring.

Åtgärd 6

Göra det lättare för personer med funktionsnedsättning att resa i EU genom att år 2014 stödja utvecklingen av ett ömsesidigt erkänt EU-intyg om funktionsnedsättning, så att alla får samma möjligheter i EU (framförallt tillgång till transport, turism, kultur och fritidsaktiviteter).

Endast 48 % av de funktionsnedsatta i EU arbetar och en tredjedel av dem riskerar att hamna i fattigdom. Personer med funktionsnedsättning stöter också på praktiska problem när de reser till andra EU-länder, bland annat på grund av att deras nationella intyg om funktionsnedsättning och status inte alltid erkänns. Kommissionen har därför lagt fram ett förslag om ett enhetligt EU-intyg om funktionsnedsättning som alla länder kan erkänna. En studie från 2010 från det akademiska nätverket av europeiska experter på funktionsnedsättning visar att medlemsländerna beviljar många olika slags förmåner utifrån skilda kriterier.

Till en början anslog kommissionen 1,5 miljon euro till medlemsländerna och utlyste år 2015 en ansökningsomgång för nationella projekt för ett ömsesidigt erkänt EU-intyg om funktionsnedsättning och förmåner i samband med intyget[136]. Kommissionen har också gett ekonomiskt stöd till de femton deltagande länderna och inlett olika faser. Åtta länder valdes ut i ansökningsomgången: Belgien, Cypern, Estland, Finland, Italien, Malta, Slovenien och Rumänien. Projekten startade i februari 2016 och ska pågå i 18 månader.

EU-intyget ska ha samma utformning i alla länder och garantera lika tillgång till t.ex. kultur, fritidsaktiviteter, idrott och transporter. Alla EU-länder som väljer att delta i systemet kommer att erkänna intyget. EU-intyget påverkar inte nationella kriterier eller regler. Det är fortfarande medlemsländerna som bestämmer vem som har rätt till intyget enligt den nationella definitionen av funktionsnedsättning och hur det ska utfärdas.

Åtgärd 7

Ytterligare stärka rättigheterna för misstänkta eller anklagade personer i brottmål, med särskild hänsyn till barn och utsatta personer

Den 27 november 2013 antog kommissionen ett paket med fem åtgärder för att ytterligare stärka rättssäkerheten i brottmål. Kommissionen föreslog tre direktiv som antogs 2016:

- Direktivet om oskuldspresumtion fastställer gemensamma normer för denna princip och rätten att närvara vid rättegången[137].

- Direktivet om särskilda rättssäkerhetsgarantier för barn i brottmål kommer att avsevärt förbättra de europeiska normerna för rättskipning för unga[138].

- Direktivet om rättshjälp ska se till att även de som inte har råd verkligen kan utöva sin rätt till tillgång till en försvarare, särskilt tidigt i förfarandet då misstänkta förhörs av polisen[139].

Medlemsländerna håller på att genomföra direktiven.

Kommissionen har också antagit två rekommendationer om särskilda säkerhetsgarantier för utsatta misstänka i straffrättsliga förfaranden (2013/C 738/02) och om rättshjälp i straffrättsliga förfaranden (2013/C 378/03)

Åtgärd 8

Se över det europeiska småmålsförfarandet så att det blir lättare att lösa tvister om inköp i ett annat EU-land

I november 2013 föreslog kommissionen att man skulle förbättra det europeiska småmålsförfarandet för att bättre skydda och informera de EU-medborgare som fortfarande råkar ut för problem när de handlar på nätet[140].

Den nya förordningen antogs i slutet av 2015 och träder i kraft i juli 2017[141]. I fortsättningen kommer det europeiska småmålsförfarandet att omfatta fordringar på upp till 5 000 euro. Tack vare den här och andra förändringar kommer småmålsförfarandet att bli ett snabbare och billigare verktyg för att värna om konsumenträttigheterna och driva in skulder i andra länder.

Åtgärd 9

Ta fram ett webbverktyg så att kunderna lättare kan jämföra information och priser på digitala produkter samt anordna en EU-omfattande informationskampanj om konsumenträttigheter

Med informationskampanjen om konsumenträttigheter[142], informerade kommissionen medborgarna om deras rättigheter enligt EU:s konsumentlagstiftning och var de kan få mer information, råd och hjälp om de har problem eller frågor (portalen Ditt Europa[143], ECC-Net etc.). Kampanjen pågick från våren 2014 till mars 2016 och syftade till att öka allmänhetens kunskap om rättigheterna som konsument i EU. Särskilt fokus låg på direktiven om konsumenträttigheter[144], otillbörliga affärsmetoder[145], oskäliga villkor i konsumentavtal[146] och försäljning av konsumentvaror och garantier[147].

Åtgärd 10

Se till att lokala förvaltningar får hjälp med att hantera EU-medborgarnas rätt till fri rörlighet

Kommissionen håller på att lansera ett e-utbildningsverktyg om EU-medborgarnas fria rörlighet. Verktyget har utvecklats i samarbete med medlemsländerna och kommer att finnas på alla EU-språk. Det kommer att hjälpa lokala myndigheter och andra att bättre förstå de rättigheter och skyldigheter som är kopplade till den fria rörligheten och därmed förbättra den praktiska tillämpningen av EU-reglerna. På så sätt kan man minska de problem som ibland uppstår när EU-medborgare och deras anhöriga flyttar till ett annat EU-land (t.ex. problem med uppehållsrätt, socialbidrag, diskriminering och tillgång till utbildning).

De lokala myndigheterna kommer att få möjlighet att testa sina kunskaper om rättigheter och förfaranden enligt EU-reglerna om fri rörlighet, t.ex. direktiv 2004/38/EG. Medlemsländerna kan lägga till information om det nationella införlivandet och genomförandet av reglerna.

Åtgärd 11

Ge information på webbplatsen Europa om vart man kan vända sig för att hävda sina rättigheter

Med hjälp av kommissionens webbverktyg[148] på webbplatsen Europa kan man hitta olika tjänster för att lösa problem, både på EU-nivå (EU:s rådgivningstjänster eller institutioner) och på nationell eller lokal nivå[149].

Det nya verktyget ska tillgodose medborgarnas konkreta behov och svara på deras frågor. De kan t.ex. få råd om hur de ska få en myndighet i ett annat EU-land att respektera deras EU-rättigheter, sociala förmåner (t.ex. familjeförmåner, akutvård och pensioner) och uppehållsrätt och hur de ska gå till väga för att få sina yrkeskvalifikationer erkända, registrera sin bil och byta ut körkortet. EU-medborgarna kan också få information om sina konsumenträttigheter[150], och hjälp om de utsätts för diskriminering. De kan också lätt ta reda på hur man anmäler ett EU-organ som har behandlat dem orättvist, nationella myndigheter som har brutit mot EU-lagstiftningen eller hur man får konsulärt skydd i ett land utanför EU där det egna landet saknar ambassad eller konsulat[151]. År 2015 hade webbplatsen 11 079 besökare, vilket är 86,6 % mer än året innan.

Kommissionen tillhandahåller redan lättläst information på många språk om EU-medborgarnas rättigheter[152] Vi försöker se till att informationen är lätt att hitta och bidrar till att förstå vad vi gör. Det pågående arbetet med att modernisera kommissionens webbsidor[153] ska se till att viktig information förmedlas på ett lättläst och lättillgängligt sätt.

Åtgärd 12.1:

Öka EU-medborgarnas kunskap om sina rättigheter, särskilt som väljare, genom att ge ut en lättläst handbok på Europadagen i maj 2014

År 2014 gav kommissionen ut handboken *Visste du det? Tio EU-rättigheter i korthet*[154] och en ny version av broschyren *Ditt Europa – dina rättigheter* på alla officiella EU-språk. Syftet var att öka kunskapen om EU-medborgarnas rättigheter[155]. De båda publikationerna har fått stor spridning, inte minst genom kommissionens representationskontor och Europa direkts informationscentrum. De förklarar på ett lättbegripligt sätt några av EU-medborgarnas särskilda rättigheter, t.ex. rätten att skicka tillbaka defekta varor som man köpt på nätet, att dra nytta av låga roamingkostnader och få kompensation för inställda flyg. Publikationerna tar bland annat upp hur man deltar i EU-val och lokala val, hur man kan få akutvård i andra EU-länder, göra sin röst hörd och utöva sin rätt till fri rörlighet. Dessutom förklaras EU-medborgarnas rättigheter som konsumenter och resenärer. Man får också veta hur man kan kontakta EU på sitt eget språk och få information och hjälp.

Åtgärd 12.2:

Föreslå möjligheter för EU-medborgare som bor i ett annat EU-land att delta fullt ut i det demokratiska livet i EU genom att låta dem behålla sin rösträtt i nationella val i ursprungslandet

Fem medlemsländer (Danmark, Irland, Cypern, Malta och Storbritannien) har regler som innebär att deras medborgare kan förlora sin rösträtt i nationella val enbart på grund av att de utnyttjat sin rätt till fri rörlighet i EU och flyttat till ett annat land. Enligt EU-fördragen får medlemsländerna avgöra vem som ska ha rätt att rösta i nationella val, men att frånta medborgarna rösträtten kan påverka rätten till fri rörlighet i EU negativt.

Den 29 januari 2014 antog kommissionen en rekommendation[156] där man uppmanade de aktuella medlemsländerna att låta de medborgare som utövar den fria rörligheten få behålla sin rösträtt i nationella val om de visar fortsatt intresse för hemlandets politiska liv, t.ex. genom att ansöka om att få stå kvar i röstlängden. Kommissionen rekommenderade också länderna att informera sina medborgare på ett lämpligt sätt och i god tid om villkor och praktiska arrangemang för att behålla rätten att rösta i nationella val. Kommissionen fortsätter att övervaka situationen i länderna.

Åtgärd 12.3:

Undersöka sätt att stärka och utveckla det europeiska offentliga rummet

Kommissionen finansierar helt eller delvis produktion och spridning av multimedieprodukter (t.ex. för radio, tv och internet) genom europeiska medier – med full respekt för programföretagens redaktionella oberoende – i samarbete med företagen (t.ex. Euronews) och på flera språk. Kommissionen producerar och sänder också europeiska program på sex olika språk och finansierar EU-tidskrifter.

Slutnoter

1. Offentligt samråd om EU-medborgarskapet, gemensamma värderingar, rättigheter och demokratiskt deltagande, inlett av kommissionen den 14 september 2015 (nedan kallat *2015 års samråd om EU-medborgarskapet*), (http://ec.europa.eu/justice/citizen/document/files/2015_public_consultation_booklet_en.pdf).

2. Flash Eurobarometer 430 om EU-medborgarskapet, oktober 2015 (nedan kallad *2015 års EB om EU-medborgarskapet*).

3. Flash Eurobarometer 431 om valrättigheter, november 2015 (nedan kallad *2015 års EB om valrättigheter*).

4. Europaparlamentets och kommissionens gemensamma utfrågning den 15 mars 2016: "EU-medborgarskapet i praktiken: våra gemensamma värderingar, rättigheter och demokratiskt deltagande". Se också den konferens om EU-medborgarskapet och rättvisa som Luxemburgs ordförandeskap anordnade med stöd av kommissionen den 14–15 september 2015 (http://www.eu2015lu.eu/en/agenda/2015/09/14-15-conf-cjue-citoyens/index.html) och kommissionens och Regionkommitténs konferens i Oviedo i september 2016 (http://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=34851).

5. Det omfattar klagomål och förfrågningar om information från civilsamhällesorganisationer och allmänhet, bl.a. från portalen Ditt Europa som fick fråga nummer 210 000 i december 2016.

6. Enligt den vanliga Eurobarometern om EU-medborgarskapet från våren 2016 (nedan kallad 2016 *års vanliga EB om EU-medborgarskapet*) ligger kunskapen om EU-medborgarskapet på sin näst högsta nivå sedan 2010, på 66 % totalt sett (67 % under våren 2015), 70 % bland de som är under 50 och 77 % bland de som är 25 år eller yngre.

7. Jean-Claude Juncker: En ny start för EU: Mitt program för sysselsättning, tillväxt, rättvisa och demokratisk förändring (politiska riktlinjer för nästa Europeiska kommission).

8. Jean-Claude Juncker, talet om tillståndet i unionen 2016: Mot ett bättre EU – ett EU som skyddar, försvarar och sätter medborgarna i centrum (Strasbourg, den 14 september 2016).

9. Rapport om EU-medborgarskapet 2013, COM(2013) 269 final.

10. Se bilagan till den här rapporten för en komplett genomgång av alla åtgärder som vidtagits sedan 2013.

11. 87 % är medvetna om sin status som EU-medborgare och 78 % vet hur man får denna status (2015 års EB om EU-medborgarskapet).

12. 2016 års vanliga EB om EU-medborgarskapet.

13. 2015 års EB om EU-medborgarskapet. 42 % känner sig ganska eller mycket insatta i sina rättigheter (en ökning med 6 procentenheter sedan 2012 års EB om EU-medborgarskapet).

14. *Se föregående*. 72 % känner till att EU-medborgare har rätt att söka hjälp hos ett annat EU-lands ambassad om deras eget land inte har någon beskickning i det aktuella landet utanför EU. Men 75 % tror felaktigt att de har rätt att söka hjälp också när de befinner sig i ett annat EU-land.

15. 2016 års vanliga EB om EU-medborgarskapet.

16. Artikel 20.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

17. 2015 års EB om EU-medborgarskapet. 26 % anser sig inte veta tillräckligt om vad de ska göra om deras rättigheter inte respekteras. Det är dock en viss förbättring jämfört med 2012. Se också punkt 11 i bilagan.

18. Varje dag arbetar 60 Ditt Europa-experter med att svara på frågor och ge råd om EU-rättigheter på ett lättbegripligt sätt på alla de 24 officiella EU-språken.

19. Det finns dessutom planer på att använda Ditt Europas frågedatabas som innehåller över 210 000 inkomna frågor för att förbättra den information som nu finns på Ditt Europa.

20. https://e-justice.europa.eu/home.do?action=home

21. Europa.eu har ungefär 400 miljoner besök varje år och är en av världens största domäner. Projektet att modernisera webbplatsen drog igång 2013 och väntas vara i hamn 2017.

22. T.ex. de specialistorgan som inrättades genom direktivet om arbetstagares rättigheter (direktiv 2014/54/EU om åtgärder som underlättar utövandet av arbetstagares rättigheter i samband med fri rörlighet för arbetstagare (EUT L 128, 30.4.2014, s. 8–14)). Det nya direktivet kommer att bidra till att öka medvetenheten om EU-lagstiftningens inverkan på arbetstagarnas fria rörlighet bland arbetstagarna i EU (även jobbsökande) och deras anhöriga, privata och offentliga arbetsgivare, myndigheter, arbetsmarknadens parter, icke-statliga organisationer, andra intressenter och allmänheten. De här organen ansvarar bland annat för att informera om prövningsförfaranden och ger annan specifik hjälp till arbetstagare och anhöriga.

23. Solvit är ett nätverk av nationella myndigheter som arbetar tillsammans för att utan kostnad hitta informella lösningar utanför domstol på privatpersoners problem.

24. Jean-Claude Juncker, talet om tillståndet i unionen 2016. Se också Meddelande från kommissionen: Att stödja det förebyggande arbetet mot radikalisering som leder till våldsinriktad extremism (COM(2016) 379 final).

25. Artikel 2 i EU-fördraget.

26. 2015 års samråd om EU-medborgarskapet.

27. Förklaring om främjande av medborgarskap och de gemensamma värdena frihet, tolerans och icke-diskriminering genom utbildning, ST 8965/15.

28. 78 % av de som deltog i 2015 års samråd om EU-medborgarskapet förväntar sig att de lokala och regionala myndigheterna tar på sig en större roll i det här sammanhanget.

29. EU-arbetsplan för ungdomsfrågor för 2016–2018 (EUT C 417, 15.12.2015, s. 1–15).

30. http://eacea.ec.europa.eu/llp/comenius/comenius_etwinning_en.php

31. https://europa.eu/youth/volunteering_en.

32. http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-3062_sv.htm

33. Förordning nr 1381/2013 om inrättande av ett program Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap för perioden 2014–2020 (EUT L 354, 28.12.2013, s. 62–72).

34. I beloppet ingår verksamhet för att utveckla, kartlägga och främja utbyte och spridning av bästa praxis i EU på lokal, regional och nationell nivå för att främja inkludering och deltagande av medborgare från andra EU-länder i värdländernas samhällsliv och politiska liv (t.ex. med hjälp av informationskontor som riktar sig till nyinflyttade och genom att uppmuntra EU-medborgare att rösta i kommunalval).

35. Se en nyutkommen studie från Europaparlamentets utredningstjänst: Programmet Europa för medborgarna (2014–2020), PE 581.418, s. 4.

36. Det har redan t.ex. getts stöd till nätverk av städer och till civilsamhällesprojekt som ger invånarna möjlighet att delta i beslutsfattandet i EU i praktiken.

37. Det gäller bland annat att göra det enklare för allmänheten att få relevant information på kommissionens webbplats för konsulärt skydd och öka insikten om betydelsen av id- och resehandlingar från EU. Dessutom ska man bygga vidare på EU-finansierad verksamhet via programmet Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap och nå ut till unga via olika kanaler, t.ex. nya medier.

38. http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-3062_sv.htm.

39. 2015 års EB om valrättigheter.

40. COM(2015) 206 final.

41. 87 % av deltagarna i dialogerna sa att de skulle rösta i Europaparlamentsvalet (kommissionens rapport: Medborgardialoger som bidrag till utvecklingen av ett europeiskt offentligt rum (COM(2014) 173 final).

42. 2015 års EB om valrättigheter.

43. I 2015 års EB om EU-medborgarskapet kunde en majoritet av de intervjuade korrekt identifiera sina valrättigheter på EU-nivå (67 %) och på lokal nivå (54 %). Även om siffrorna är högre än 2007 har kunskapen om rättigheterna sjunkit något sedan 2012.

44. För underrepresenterade eller utsatta grupper som personer med funktionsnedsättning. Se också studien från EU:s byrå för grundläggande rättigheter från oktober 2010 om rätten till politiskt deltagande för personer med psykisk sjukdom och personer med intellektuell funktionsnedsättning.

45. 2015 års EB om valrättigheter. I 2015 års samråd om EU-medborgskapet uppgav 21 % av deltagarna att de hade haft problem med att utöva sina valrättigheter när de bodde i ett annat EU-land.

46. Kommissionens rekommendation 2013/142/EU om att göra valen till Europaparlamentet mer demokratiska och se till att de genomförs på ett effektivare sätt (EUT L 79, 21.3.2013, s. 29–32) och kommissionens rapport Mot mer demokratiska val till Europaparlamentet (COM(2014) 196 final)).

47. Europarlamentets resolution av den 11 november 2015 om reformen av vallagen i Europeiska unionen (P8_TA(2015)0395 – 2015/2035(INL)).

48. Detta förslag diskuteras för närvarande i rådet.

49. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-3929_sv.htm

50. Kommissionens första delrapport om genomförandet av pilotprojekt och förberedande åtgärder (2016).

51. Se http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/rec/topics/rec-rppi-evot-ag-2016.html.

52. 2016 års årliga kollokvium om de grundläggande rättigheterna.

53. 2015 års samråd om EU-medborgarskapet.

54. COM(2015) 192 final.

55. COM(2015) 627 final.

56. Drygt åtta av tio deltagare i 2015 års samråd om EU-medborgarskapet ansåg att EU-medborgare från andra EU-länder bör kunna bli ledamöter av kommunala organ, medan de intervjuade i 2015 års EB om valrättigheter var splittrade i frågan.

57. 64 % av de intervjuade i 2015 års EB om EU-medborgarskapet ansåg att det var motiverat att medborgare ska få rätt att rösta i nationella val.

58. 67 % av de intervjuade i 2015 års EB om EU-medborgarskapet ansåg att det var omotiverat att medborgare förlorar sin rätt att rösta i nationella val i hemlandet.

59. Rekommendation om åtgärder för att motverka följderna av att unionsmedborgare som utövar sin rätt till fri rörlighet förlorar sin rösträtt i nationella val, 2014/53/EU (EUT L 32, 1.2.2014, s. 34–35)..

60. De här bästa sätten ska också ta upp verktyg för e-demokrati, distansröstning (t.ex. e-röstning) och tillgång över gränserna till politisk information. De ska vara inriktade på att öka det låga valdeltagandet.

61. För en större andel EU-invånare än vad vi tror finns ett större EU-inslag i vardagen. Till exempel har över hälften av alla EU-medborgare regelbundet kontakt med familj eller vänner i utlandet per telefon, internet, brev eller e-post, de har besökt minst ett annat EU-land de senaste två åren, tittar på tv på ett främmande språk eller är bekanta med minst ett annat EU-land (EU-finansierade projektet Eucross).

62. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics

63. Den vanliga EB om EU-medborgarskapet för hösten 2016. ”Fri rörlighet för människor, varor och tjänster” toppar listan över EU:s mest positiva resultat för 56 % av de intervjuade, precis före ”fred bland EU-länderna”. Dessutom är 81 % av EU-invånarna positiva till den ”fria rörligheten för EU-medborgare att bo, arbeta, studera och göra affärer överallt i EU”. En majoritet av de intervjuade i alla länder stöder den fria rörligheten.

64. 2015 års EB om EU-medborgarskapet. 71 % håller med om påståendet att den fria rörligheten för personer inom EU generellt sett gynnar det egna landets ekonomi. Se också 2015 års samråd om EU-medborgarskapet: en stor majoritet av deltagarna anser att en flytt till ett annat EU-land medför kulturell mångfald, främjar ömsesidig förståelse och ger specifika kunskaper och färdigheter.

65. Det visar t.ex. de klagomål som Solvit och Ditt Europa tar emot.

66. För de personer som under 2014 vände sig till Solvit var det stora flertalet problem förknippade med socialförsäkring, följt av problem med den fria rörligheten (http://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/performance_by_governance_tool/solvit/index_en.htm).

67. 73 % av deltagarna i 2015 års samråd om EU-medborgarskapet sa att deras huvudkälla till information före en flytt till ett annat EU-land var myndigheternas webbplatser i det landet, däribland regionala och lokala myndigheter.

68. Förordning (EU) 2016/589 av den 13 april 2016 om ett europeiskt nätverk för arbetsförmedlingar (Eures), om arbetstagares tillgång till rörlighetstjänster och om ytterligare integration av arbetsmarknaderna (EUT L 107 22.4.2016, s. 1–28).

69. 2015 års samråd om EU-medborgarskapet och 2016 års samråd om en gemensam digital ingång.

70. COM(2015) 192 final.

71. Exempelvis Ditt Europa, kontaktpunkter för allmänheten, kontaktpunkter för produkter och kontaktpunkter för byggprodukter.

72. EU:s handlingsplan för e-förvaltning för 2016–2020 innehåller pilotåtgärder för principen om endast en gång (COM(2016) 179 final). Se också förordning (EU) nr 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden (EUT L 257, 28.8.2014, s. 73–114).

73. Offentlig förvaltning återanvänder bara de uppgifter om privatpersoner och företag som de har utan att fråga igen i 48 % av fallen.

74. Förordning (EU) 2016/1191 av den 6 juli 2016 om främjande av medborgares fria rörlighet genom förenkling av kraven på framläggande av vissa officiella handlingar i Europeiska unionen (EUT L 200, 26.7.2016, s. 1–136).

75. Länderna har två och ett halvt år på sig att göra detta från det att förordningen trädde i kraft den 15 augusti 2016.

76. Man uppskattar att det finns 16 miljoner internationella familjer, och antalet ökar.

77. Förordning (EU) nr 650/2012 av den 4 juli 2012 om behörighet, tillämplig lag, erkännande och verkställighet av domar samt godkännande och verkställighet av officiella handlingar i samband med arv och om inrättandet av ett europeiskt arvsintyg (EUT L 201, 27.7.2012, s. 107–134).

78. Rådets förordning (EU) 2016/1103 av den 24 juni 2016 om genomförande av ett fördjupat samarbete på området för domstols behörighet, tillämplig lag samt erkännande och verkställighet av domar i mål om makars förmögenhetsförhållanden (EUT L 183, 8.7.2016, s. 1–29) och rådets förordning (EU) 2016/1104 av den 24 juni 2016 om genomförande av ett fördjupat samarbete på området för domstols behörighet, tillämplig lag samt erkännande och verkställighet av domar i mål om förmögenhetsrättsliga verkningar av registrerade partnerskap (EUT L 183, 8.7.2016, s. 30–56).

79. Medlemsländerna har enligt förordningarna 30 månaderna på sig att vidta alla nödvändiga åtgärder så att internationella par kan dra nytta av förordningarna.

80. COM(2016) 411 final.

81. Enligt 2015 års samråd om EU-medborgarskapet hade de flesta som flyttat till ett annat EU-land gjort det av arbetsskäl (66 %). Ungefär lika många (64 %) hade flyttat till ett annat EU-land för att studera eller arbeta som volontär.

82. 2015 års samråd om EU-medborgarskapet.

83. Se föregående.

84. Direktiv 2013/55/EU av den 20 november 2013 om ändring av direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer och förordning (EU) nr 1024/2012 om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden (IMI-förordningen) (EUT L 354, 28.12.2013, s. 132–170).

85. http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/themes/2015/regulated_professions_20151126.pdf

86. Sjuksköterskor i allmänvård, sjukgymnaster, apotekare, fastighetsmäklare och bergsguider.

87. Inom projektet om elektroniskt utbyte av socialförsäkringsuppgifter tar man fram ett it-system för dessa utbyten.

88. Direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (EUT L 257, 28.8.2014, s. 214–246).

89. Personer med funktionsnedsättning kan också få problem med att få tillgång till banktjänster. Direktivförslaget om tillgänglighetskrav lades fram av kommissionen 2015 och ska förbättra tillgängligheten till produkter och tjänster genom att harmonisera kraven i EU (COM(2015) 615 final).

90. Grönbok om finansiella tjänster till privatpersoner och mindre företag (COM(2015) 630 final).

91. COM(2015) 421 final.

92. Bara en av tio vet att det finns nationella kontaktpunkter som kan informera patienter om deras rättigheter och om kvalitets- och säkerhetsfrågor.

93. COM(2013) 587 final.

94. Attityder och förväntningar, terroristbekämpning och radikalisering, Europaparlamentets särskilda Eurobarometerundersökning om européer (juni 2016).

95. COM(2015) 185 final.

96. Att genomföra den europeiska säkerhetsagendan mot terrorism och bana väg för en säkerhetsunion, COM(2016) 230 final.

97. COM(2016) 7 final.

98. COM(2016) 731 final.

99. COM(2016) 790 final.

100. 2013 års rapport om EU-medborgarskapet.

101. Att höja säkerheten i en rörlig värld – starkare yttre gränser och förbättrat informationsutbyte i kampen mot terrorism, COM(2016) 602 final och COM(2016) 790 final.

102. Rättigheten fastställs i artiklarna 20.2 c och 23.2 i EUF-fördraget.

103. Rådets direktiv (EU) 2015/637 om samordnings- och samarbetsåtgärder för underlättande av konsulärt skydd till icke-företrädda unionsmedborgare i tredjeländer och om upphävande av beslut 95/553/EG (EUT L 106, 24.4.2015, s. 1–13).

104. Utfärdande av provisoriska resehandlingar är den vanligaste hjälpen till EU-medborgare som saknar ambassad eller konsulat (över 60 % av alla ärenden).

105. Beslut fattat av företrädarna för medlemsstaternas regeringar, församlade i rådet av den 25 juni 1996 (EUT L 168, 6.7.1996, s. 4–11).

106. Även med tanke på ikraftträdandet av artikel 23.2 i EUF-fördraget och direktiv 2015/637/EU.

107. EU-regler om konsulärt skydd (artiklarna 20.2 c och 23 i EUF-fördraget och direktiv (EU) 2015/637) gäller bara utanför EU.

108. Direktiv 2012/29/EU om fastställande av miniminormer för brottsoffers rättigheter och för stöd till och skydd av dem samt om ersättande av rådets rambeslut 2001/220/RIF (EUT L 315, 14.11.2012, s. 57–73).

109. Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/36/EU av den 5 april 2011 om förebyggande och bekämpande av människohandel, om skydd av dess offer och om ersättande av rådets rambeslut 2002/629/RIF (EUT L 101, 15.4.2011, s. 1–11).

110. Särskild Eurobarometer 449 om könsrelaterat våld, november 2016.

111. http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-16-3945_sv.htm

112. Särskild Eurobarometer 437 om diskriminering i EU 2015, oktober 2015.

113. KOM(2008) 426 slutlig.

114. Det här är en viktig fråga för EU-invånarna. 76 % anser att man bör prioritera kampen mot ojämlikhet mellan könen – Särskild Eurobarometer 428 om jämställdhet, mars 2015.

115. SWD(2015) 278 final.

116. Den årliga tillväxtöversikten som antogs nyligen är starkt inriktad på skillnaderna i sysselsättning och lön mellan män och kvinnor och dessa frågor hade också en framträdande plats i årets landsrapporter och landsspecifika rekommendationer.

117. COM(2016) 710 final.

118. Föräldraskap fortsätter att påverka kvinnornas sysselsättning mycket mer än männens – många kvinnor, särskilt mammor, har jobb under sin kompetensnivå eller inget jobb alls. Enligt statistik från Eurostat arbetade 63,5 % av kvinnorna 2014. Det är 11,5 % färre än Europa 2020-målet om att 75 % av EU-invånarna, både män och kvinnor, ska ha ett jobb.

119. Hbti-personer är fortfarande inte socialt accepterade av alla. Alarmerande siffror visar att 65 % skulle acceptera en homosexuell eller bisexuell folkvald politiker på högsta nivå (54 % skulle känna sig bekväma och 11 % har ingen åsikt) medan 21 % skulle känna sig illa till mods (http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/thematic_factsheet_lgbt_en.pdf).

120. http://ec.europa.eu/europe2020/index_sv.htm

121. År 2016 utvärderade kommissionen hur EU-ramen för nationella strategier för integrering av romer och rådets rekommendation om verkningsfulla åtgärder för integrering av romer har genomförts i medlemsländerna. I rapporten fastställs prioriterade åtgärder, t.ex. för att se till att lagstiftningen mot diskriminering tillämpas fullt ut, stödja medlemsländernas integrationsarbete och verka för att alla aktörer deltar och för en dialog på EU-nivå.

122. Särskild Eurobarometer om diskriminering i EU 2012.

123. http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/eu-egovernment-report-2015-shows-online-public-services-europe-are-smart-could-be-smarter.

124. Framtidssäkrad e-förvaltning för en digital inre marknad, slutrapport: juni 2015, s. 65. Läs mer om tillgänglighet på offentliga myndigheters webbplatser och mobilappar på https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/web-accessibility.

125. COM(2016) 790 final.

126. Se kommissionsordförande Jean-Claude Junckers politiska riktlinjer.

127. Förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen, (EUT L 166, 30.4.2004, S. 1–123) och förordning (EG) nr 987/2009 av den 16 september 2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (EUT L 284, 31.10.2009, s. 1–42; COM (2016) 815 final).

128. Rådets rekommendation av den 10 mars 2014 om kvalitetskriterier för praktikprogram (EUT C 88, 27.3.2014, s. 1–4).

129. http://euxtra.com/en/2012/05/22/your-first-eures-job/

130. Studie inför en konsekvensbedömning om EU-initiativ om uppehålls- och identitetshandlingar för att göra det lättare att utöva rätten till fri rörlighet.

131. COM(2016) 790 final.

132. http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/common/publications/studies/study_cross_border_tx_obstacles_final_report.pdf

133. http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/common/publications/studies/study_compliance_cts_final_report.pdf

134. http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/individuals/expert_group/index_en.htm .

135. Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/45/EU av den 3 april 2014 om periodisk provning av motorfordons och tillhörande släpvagnars trafiksäkerhet och om upphävande av direktiv 2009/40/EG (EUT L 127, 29.4.2014, s. 51–128).

136. VP/2015/012 – Ansökningsomgång för att stödja nationella projekt för ett ömsesidigt erkänt EU-intyg om funktionsnedsättning och förmåner i samband med intyget (http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=629).

137. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/343 av den 9 mars 2016 om förstärkning av vissa aspekter av oskuldspresumtionen och av rätten att närvara vid rättegången i straffrättsliga förfaranden (EUT L 65, 11.3.2016, s.1–11). Direktivet trädde i kraft den 31 mars 2016.

138. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/800 av den 11 maj 2016 om rättssäkerhetsgarantier för barn som är misstänkta eller tilltalade i straffrättsliga förfaranden (EUT L 132, 21.5.2016, s. 1–20). Direktivet trädde i kraft den 10 juni 2016.

139. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1919 av den 26 oktober 2016 om rättshjälp för misstänkta och tilltalade i straffrättsliga förfaranden och för eftersökta personer i förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder (EUT L 297, 4.11.2016, s.1–8). Direktivet trädde i kraft den 24 november 2016.

140. I samrådet om EU-medborgarskap från 2012 svarar en av fyra att de har stött på problem vid nätinköp.

141. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2421 av den 16 december 2015 om ändring av förordning (EG) nr 861/2007 om inrättande av ett europeiskt småmålsförfarande och förordning (EG) nr 1896/2006 om införande av ett europeiskt betalningsföreläggande (EUT L 341, 24.12.2015, s. 1–13)..

142. http://ec.europa.eu/justice/newsroom/consumer-marketing/events/140317_en.htm

143. http://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/index_sv.htm.

144. Direktiv 2011/83/EU av den 25 oktober 2011 om konsumenträttigheter (EUT L 304, 22.11.2011, s. 64–88).

145. Direktiv 2005/29/EU av den 11 maj 2005 om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden (EUT L 149, 11.6.2005, s. 22–35).

146. Direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EUT L 95, 21.4.1993, s. 29–34).

147. Direktiv 99/44/EG av den 25 maj 1999 om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier (EGT L 171, 7.7.1999, s. 12–16).

148. http://ec.europa.eu/your-rights/help/individuals/index_sv.htm.

149. Ett sätt att lösa problem är via medling eller andra alternativa tvistlösningsmetoder. Tack vare medlingsdirektivet kan EU-medborgarna använda medling för att lösa både sina privaträttsliga och familjerättsliga tvister (EUT L 136, 24.5.2008, s. 3–8). År 2016 antog kommissionen en rapport om tillämpningen av direktivet (COM(2016) 542 final).

150. Köp av varor och tjänster i bostadslandet eller i ett annat EU-land, utlandsbetalningar i EU eller tvist utanför domstol om varor som köpts på nätet eller med bank, försäkringsbolag eller investeringsfond.

151. Vid t.ex. stulet eller borttappat pass, allvarlig olycka, sjukdom eller dödsfall, våldsbrott, gripande eller frihetsberövande, katastrofer eller hemsändning.

152. http://europa.eu/youreurope/citizens/index_en.htm

153. http://ec.europa.eu/ipg/basics/web_rationalisation/index_en.htm. Projektet kommer att genomföras gradvis fram till slutet av 2017.

154. http://ec.europa.eu/justice/citizen/files/10_eu_rights_en.pdf

155. http://bookshop.europa.eu/sv/ditt-europa-dina-raettigheter-pbKM0214968/

156. Motverka konsekvenserna av att unionsmedborgare som utövar sin rätt till fri rörlighet förlorar sin rösträtt i nationella val, C(2014) 391 final.

HUR HITTAR MAN EU:S PUBLIKATIONER?

Gratispublikationer

- Ett enskilt exemplar
  genom EU Bookshop (http://bookshop.europa.eu);

- Flera exemplar/affischer/kartor:
  hos Europeiska unionens representationer (http://ec.europa.eu/represent_sv.htm);
  hos delegationer i länder utanför EU (http://eeas.europa.eu/delegations/index_sv.htm);
  genom att kontakta nätverket Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_sv.htm) or
  eller ringa 00 800 6 7 8 9 10 11 (gratis inom hela EU) (*).

(*) Varken informationen eller samtalen kostar i regel något (men vissa operatörer, telefonkiosker och hotell kan ta betalt för samtalen).

Avgiftsbelagda publikationer:

- Genom EU Bookshop (http://bookshop.europa.eu).

DS-01-17-052-SV-N

europa.eu/justice

Publikationsbyrån

ISBN 978-92-79-65298-1
doi:10.2838/006699